

2. 1987 99. ÅRG.

Løssalg kr. 15

STAV OLAV

St. Karl Borromeussøstrene, s. 1

Bønn og arbeid i 150 år

Anne-Lisa Amadou, s. 4

Inn i de levendes land

Jo Gjessing, s. 7

Meditasjon — helbredelse ved bønn

Dag Bjørnland, s. 9

Drømmen om en kirke

Filmen «Jean de Florette», s. 12

Om mennesker — på godt og vondt

Fra andre siden av kloden, s. 15

Rapport fra Oseania

ST OLAV

Uakseptabelt!

Problematisk — var St. Olavs kommentar for halvannet års tid siden (nr. 6-85) til et «problemnotat fra en interdepartemental arbeidsgruppe» om emnet «lovmessige tiltak vedrørende kunstig befruktning» som da var ute til høring. Nå er høringsrunden slutt, problemnotatet er blitt til lovforslag som ble offentliggjort 30/1 i år. Men selve saken er ikke blitt mindre problematisk av den grunn.

Regjeringen ønsker nemlig å kodifisere bl.a. følgende: tilbud om kunstig befruktning både for ektepar og stabilt samboende; kunstig befruktning ved fremmed sædgiver der det er eneste mulighet til å oppnå graviditet, og garantert anonymitet for slike sædgivere; frysing av befruktete egg og metodeforskning på slike egg. Hadde forslaget også sagt ja til kunstig inseminasjon for enslige og lesbiske, ville størsteparten av høringsinstansene — bortsett fra de kristne — både blitt hørt og bønnhørt.

Her er meget å gripe fatt i, men vi velger å holde oss til de to saksforhold vi også tidligere har pekt på og protestert mot: bruk av fremmed sædgiver og garanti om anonymitet for slike givere. Det første er ikke bare uansvarlig, men direkte uakseptabel terapi for barnløshet ut fra kristent syn på ekteskap og samliv, kjærlighet og barneavl. Det skulle strengt tatt være unødvendig å måtte minne om det i et land der luthersk kristendom er statens religion. Ja, selv noe så udogmatisk som sunt folkevett, med ettertrykk på begge ord, burde være tilstrekkelig til å se det urimelige ved slik teknisk-medisinsk fullbyrdet utroskap. Men det sunne folkevett står ikke særlig høyt i kurs for tiden, hverken i politikken eller i forskningskretser. Det spøker visst også for det på grasrotplanet.

Så var det anonymitetsprinsippet som gjør det umulig for en del av inseminasjonsbarna å få rede på sin biologiske fars identitet. Ifølge sosialministeren har denne bestemmelsen først og fremst til hensikt å beskytte barna. Det lyder både beroligende og fagert, men er — om ikke blank løgn — så i hvert fall en blankpusset og oppstaset omskrivning for ensidig hensyntagen til voksnes bekvemmelighet og voksnes behov, koste hva det koste vil (les «regningen beta-

ler barna»). «So ein Ding muß ich auch haben,» heter det visst ikke bare på tysk: i norsk tenkemåte og jus er barnet på vei til å bli en slik ting.

Ifølge gjeldende barnelov har barn rett til å få vite hvem deres far er, og myndighetene har plikt til å bringe dette på det rene, så sant det er mulig. Lovforslaget som garanterer anonymitet for sædgiver, er klart på tvers av dette prinsipp, det godtar til og med ødeleggelse av bevismaterialet. Vi venter spent på et utspill fra Barneombudet.

De ufrivillig barnløse har vår fulle sympati, i likhet med andre medmennesker som må tåle at mangt og meget i livet ikke ble slik de hadde håpet og ønsket. Og vi har intet imot at de hjelpes så lenge det ikke går på integritet og menneskeverd løs.

Derfor er vi skuffet over regjeringens lovforslag som klart setter disse ting til side, og gjør barnet til et rettsløst objekt. Men vi er — ærlig talt — ikke særlig overrasket. Vi hadde, dessverre, ikke særlig grunnlag for å vente et bedre utspill fra de ansvarlige myndigheter, selv om vi selvsagt i det lengste håpet at de skulle vise seg å være seg sitt ansvar bevisst. Nå er det opp til de folkevalgte å vise ansvar — og sunt folkevett. Håper vi også denne gang forgjeves?

St. Karl Borromeussøstrene:

BØNN OG ARBEID I 150 ÅR

Avita Storre

1

I vår serie om kirkens ordenssamfunn er turen kommet til *St. Karl Borromeussøstrene*. Det er en relativt ung kongregasjon selv om navnet St. Karl Borromeus gir assosiasjoner til reformasjonstiden og konsilet i Trient der den unge, reformvennlige kardinal Karl fra Milano spilte en viktig rolle under de avsluttende sesjoner.

Søstrene som bærer hans navn og ærer ham som ordenspatron, har «bare» 150 års historie å se tilbake på, men det er rike år — og historien begynte i Nederland . . .

I august 1986 innledet Karl Borromeus-søstrene sitt jubelår. Da var det nemlig gått hundreogfemti år siden ordenens grunnlegger, Elisabeth Gruyters, med sikkerhet mente at det skulle lykkes for henne å stifte en ny kongregasjon. Det skjedde året etter: i april 1837 var den nye kongregasjon et faktum.

Klimaet i Holland var ikke det beste for å starte nye kongregasjoner. Reformasjonen hadde ført til at klostrene var blitt nedlagt, bare den sekulære geistlighet ble tålt, og *det* bare under visse betingelser. Tapre misjonærer fra en og annen utenlandsk klosterorden hadde i det skjulte forsøkt å samle katolikkene og styrke dem i troen, men egne klostre hadde de ikke. Noen få klostre som hadde holdt det gående —

tross store vansker — forsvant med den franske revolusjon.

Den nederlandske grunnlov av 1814 ga beskyttelse til alle bestående religiøse samfunn, men håndhevelsen av loven svarte dårlig til dens bokstav. Under Willem den første (1815 — 1840) ble det imidlertid større frihet, noe som førte til en sterk oppblomstring i kirke- og klosterliv.

Farlige for den nederlandske stat!

Da Karl Borromeus-søstrene fikk sitt første moderhus i Maastricht, var det gått nærmere et halvt hundre år siden byens siste kloster ble nedlagt. At de første søstre ikke var særlig velkomne, fremgår av hemmelige politirapporter fra dengang: Der

står det å lese at søstrene ble betraktet som farlige for den nederlandske stat! De ble holdt under skarp politikontroll, deres antall, navn og yrke ble registrert av myndighetene, — ja, til og med de «gevanter» de viste seg i på gaten og i kirken. Alle detaljer måtte meldes og godkjennes. I en kongelig resolusjon fra 1838 heter det at «søstrene skal være kledd i sort med en hvit duk over hodet, dekket med et plagg av samme stoff som slør, og en sort kappe. Søstrene skal aldri vise seg offentlig i et iøynefallende antrekk!» Denne paragraf ble først opphevet i 1931 etter søknad til dronning Wilhelmina. — Slikt smiler man av i dag.

Etter den kongelige anerkjennelse begynte ting virkelig å skje: Snart ble det første huset for lite,

Et Maria-år

Johannes Paul II har oppfordret til et Maria-år. Han uttalte nylig at han hadde under utarbeidelse en encyklika om Vår Frue. Alt dette med tanke på at vi går mot år 2000.

Paven uttalte at Maria-året vil vare fra pinsen, 7. juni 87, til festen for Marias opptagelse i himmelen, 15. august 88, i alt fjorten måneder.

CATHOLIC HERALD

Kirkelig kvinne-tiår

Kirkenes Verdensråd arbeider med planer om et kirkelig ti-år for kvinne-solidaritet. Etter planen skal det kirkelige kvinne-ti-året holdes fra 1988 til 1998.

KVs eksekutivkomité har allerede gått inn for forslaget. På et spesielt møte som de kvinnelige deltakerne på KVs sentralstyremøte holdt i Genève for

en tid siden fikk forslaget også sterk støtte. En proklamerings av et kirkelig kvinne-ti-år kan virkeliggjøre et vedtak fra et tidligere sentralstyremøte i KV om at kvinneperspektivet skal integreres i alt arbeid som den kirkelige verdensorganisasjonen gjør. Et slikt ti-år skal belyse kvinnens stilling i kirken og kirkenes rolle i arbeidet for å bedre kvinnens stilling i samfunnet. NTB

2

da flere søstre meldte seg. I rask rekkefølge bygget man det ene hus etter det andre. Søstrenes hovedoppgave var pleie av syke og undervisning av de fattigste barn, og det ble bygget sykehus og skoler.

Til fjerne himmelstrøk — også til Norge!

Misjonstanken meldte seg tidlig, og i 1918 reiste de ti første søstre til Indonesia. På grunn av

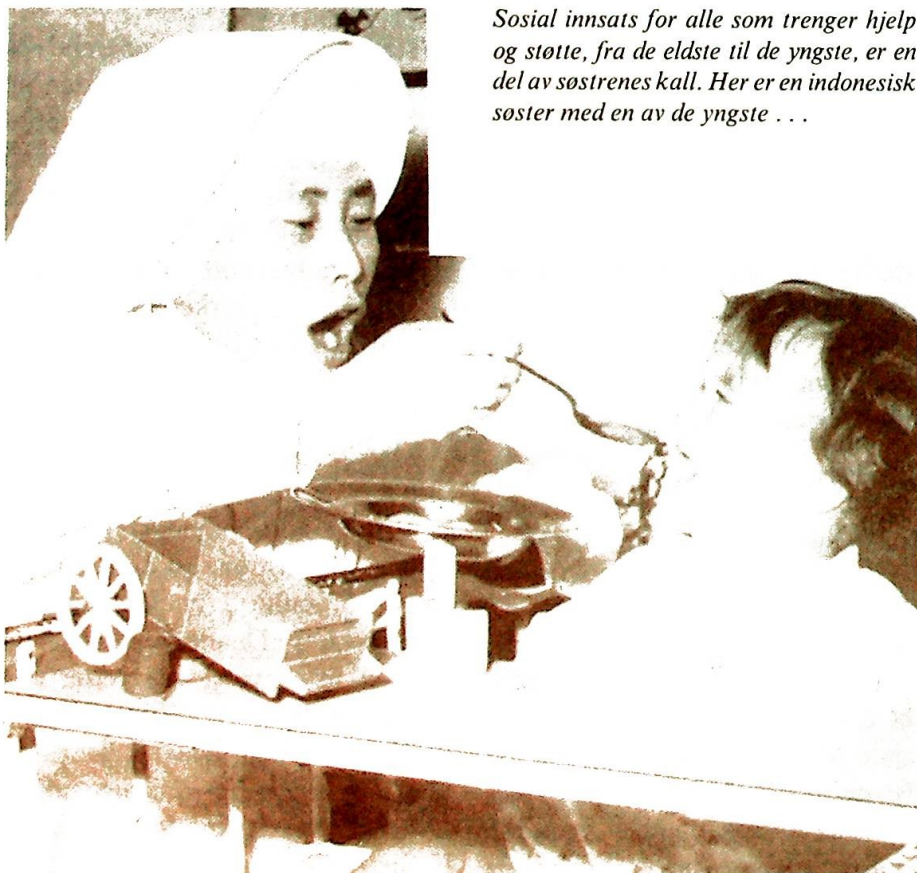
verdenskrigen måtte reisen foregå utelukkende gjennom nøytrale områder, — sjøen var jo full av miner, — og det ble rene jordomseilingen før søstrene kunne sette foten på indonesisk jord.

Det varte ikke lenge før indonesiske noviser meldte seg, og i dag, knapt 70 år senere, teller denne provins ca. 350 søstre, hvorav bare fem eller seks er nederlandske. Den indonesiske

provins sender nå i sin tur søstre til Filippinene. Også i Afrika utøver Karl Borromeus-søstrene sin virksomhet, i 1968 ble det opprettet en stasjon i Tanzania.

Det var biskop Jan Olav Smit som kalte søstrene til Norge, og i 1923 reiste fire Karl Borromeus-søstre nordover. De opprettet sin første stasjon i Molde, hvor de fremdeles er virksomme i sykepleien, og hvor de også driver en barnehage. Året etter ble neste stasjon opprettet på Hamar. Her startet søstrene en øyenklinikk, som fylket overtok i 1971, og de opprettet også en barnehage, som fikk godt renommé. Barnehagen eies fremdeles av menigheten, men Hamar kommune står for driften. Ålesund sykeklinikk ble innviet i 1959, Bærum barnehage i 1968. I 1980 kom to søstre til Moss, hvor de har hånd om en stor del av det pastorale arbeide, — det er ingen fast prest på stedet.

Det er en kjensgjerning at søstrenes gjennomsnittsalder øker, og at antall søstre blir mindre for hvert år. Men når vi forbereder oss på dette 150 års jubileum, er det ikke med dystre tanker på fremtiden, men med et takknemlig hjerte for alt det gode som er gjort i disse årene ved de mange søstre som har gitt den beste delen av sitt liv i tjeneste for Gud og Hans Rike, og for hans «min-

Sosial innsats for alle som trenger hjelp og støtte, fra de eldste til de yngste, er en del av søstrenes kall. Her er en indonesisk søster med en av de yngste . . .

Mange trenger støtte

«Selv uten noe annet informasjonsfremstøt enn en liten omtale i Aftenposten, har vi hatt en jevn strøm av henvendelser fra sorgende,» forteller Ellen Hemmersam i en samtale med Aftenposten nylig. Hun er styreformann for sorgtjenesten som ble opprettet for litt over tre måneder siden og er et tilbud fra Fransiskus-hjelpen og Kirkens Bymisjon.

«Tendensen er at foreldre av småbarn og unge voksne døde er de som i størst grad har tatt kontakt... Dødsfallet oppleves som en katastrofe på annen måte enn når eldre dør. Det er vel naturlig at pårørende av unge søker mer hjelp enn andre,» sier Ellen Hemmersam som likevel understreker at det også blant eldre pårørende er mange som trenger hjelp, men at eldre kanskje har

vanskeligere for å søke hjelp. Fransiskus-hjelpen håper at dens nødhjelp for alvorlig syke og døende skal bringe hjelpene i kontakt med pårørende som blir sittende alene. «Noen ganger er en enkelt samtale nok for at sorgarbeidet skal føles lettere. Vi håper at vi skal kunne være med å dekke dette behovet når vi har holdt kurs for frivillige sorgarbeidere. Meningen er at de skal ha mulighet til å besøke de sorgende hjemme.»

I 1980 forlot søster Anita Storre Hamar etter 30 års innsats, her tar hun avskjed med sine barnehagebarn. De siste 6 årene har hun vært en «drivandes» menighetsassistent i Moss.

«minste» i samfunnet. Og selvom de ytre virksomheter tar av, så er søstrene ikke fritatt for sin hovedoppgave: et liv i bønn og meditasjon. Kirken trenger alltid troende og bedende kvinner, og søstrenes liv er viet bønn og arbeid for Guds rikes fremgang.

Elisabeth Gruyters var for gammel til å tre inn i et ordenssamfunn. Men i en alder av 47 stiftet hun likevel selv en orden og ble derfor mor til mange. — «Når vi tenker på vårt forestående jubileum», skrev generalpriorinne Paulie Douven ved begynnelsen av jubileumsåret, «gjør vi det ikke fordi det er skikk og bruk å feire runde tall, men ifølge bibelsk tradisjon: Dere skal holde det femtiende år hellig og rope ut frihet i landet for alle som bor der. Det skal være et frigivelsesår for dere.» (3. Mos, 25: 10). Et jubileumsår er ifølge Bibelen et nådeår, et år med gjenopprettelse og forsoning. ●

Eidem om Rieber-Mohn

«Det menneske som har interessert meg mest i mine litterære samliv, er Hallvard Rieber-Mohn,» sa Odd Eidem i et intervju med Aftenposten for en tid siden. «Han representerte en urgammel skikkelse i menneskehetens historie. Han uttrykte sitt åndsliv i et språk hvor medlidenhetens og viddets egenskaper

var flettet i hverandre. Hans forstand imponerte meg, hver gang han utfoldet sin toleranse overfor andre miljøer enn sitt eget. Han var herold for noe som jeg selv sto utenfor. Jeg er ikke katolikk. Jeg vet ikke om jeg kan kalles kristen i det hele tatt. Skjønt det siste er noe gedigent sludder, for hele vår sivilisasjon bærer kristenhetens signatur.»

Fire prosent av danskene går i kirke

Fire prosent av danskene går i kirken minst en gang i måneden, ifølge meningsmålingsinstituttet «Observa». For aldersgruppen mellom 25 og 34 er det bare rundt en prosent som går i kirke. 56 prosent av alle dansker har en Bibel, og 23 prosent leser i den «av og til.» En fjerdedel av alle dansker tror at Jesus Kristus er Guds sønn, mens 16 prosent

4 Anne-Lisa Amadou: INN I DE LEVENDES LAND

«Å lese *Carl Fredrik Engelstad* innebærer å bli bestyrket i troen på det norske språks muligheter. Det er lenge siden jeg leste et norsk samtidsverk som ga meg en tilsvarende opplevelse av språk som *lever*, med de rene lykkekast av nye uttrykk og ordkombinasjoner,» skriver Anne-Lisa Amadou i denne anmeldelsen av Engelstads nyeste bok «*De levendes land*».

Historien om Jeanne d'Arc, den 17-årige bondepiken fra Lorraine som frelste Frankrike da verst det knep, er barnelærdom for de fleste. Mange er nok også klar over at eventyrenes grufulle Ridder Blåskjegg har sin historiske parallell i den ryggesløse baronen Gilles de Rais, som endte sitt liv på bålet etter en serie ugjerninger som savner sidestykke i skrekk og gru. Ikke så mange vet vel imidlertid at den unge Gilles de Rais i sin tid stod ved Jeanne d'Arcs side, som kamerat og kampfelle under befrielsen av Orléans. Avstanden mellom de to er så overveldende at det kan synes ugjørkelig å fange dem inn med ett og samme blikk. Allikevel, de er begge historiske personer hvis livsløp og gjerninger er klart dokumentert. Det må gå an å forestille seg de to en vårdag i Chi-

non i 1429, det året Jeanne ankom til Charles VIIIs hoff for å få kongen til å sende henne i hærtog mot engelskmennene i Orléans. Det må være mulig å se dem for seg til hest, fulle av livsyr kamplyst denne våren i Loiredalen da et nytt håp så uventet ble tent for et sønderlemmet land. Det er iallfall dette Carl Fredrik Engelstad med stort hell har gjort, i sin roman *De levendes land*. Engelstad tar historien på ordet og gir oss ikke bare en skildring av de to kampfellene Jeanne og Gilles, han tegner opp begges livsløp slik de fremstår mot en flimrende bakgrunn av borgerkrig og nød. Dermed har han skrevet en beretning både om en beveget og oppløst tids-epoke og om to skikkelser som hver på sin vis hører med blant historiens mest gåtefulle: Den

Gud-sendte rene og faste Jeanne, og den fortvilet opprørske Gilles de Rais som besvarer tidens og sin egen nød med å gi seg djevelens verk i vold. Det er blitt en farverik og medrivende beretning som i egenskap av tidsdokument røber en rent ut sagt imponerende fortrolighet med hundreårskrigen Frankrike.

Men *De levendes land* er mer enn et tidsdokument og en historisk roman. Verket har også en beretter, hvis blikk vi låner og hvis livs- og troskrise skriver seg inn i marginen av fortellingen om Jeanne d'Arc og hennes våpenbror. Philippe de Laval kaller han seg, og året for hans beretning er 1461, hele tredve år etter Jeannes død på bålet. Etter et omtumlet liv mellom kongehoff og kirkemøter har denne aldrende kirkens mann trukket seg tilbake til Saint Benoit ved Loire der han har søkt fred for verden i klosterbibliotekets stillhet. Nyheten om Charles VIIIs død og den forvorpne sønnen Louis' kroning i Reims trekker ham imidlertid ut av roen, og i et forsøk på å finne forsoning ved å se seg tilbake, tar han en sensommerdag i dette året pennen fatt. Gjennom en bitende kald vinter, som han ikke føler seg sikker på om han vil overleve, sitter Philippe i sitt kloster og skriver. Og når hans historie er til ende, er våren der: Mismo-

av dem ikke har noen sikker formening om saken. Bare 30 prosent tror at det finnes noe liv etter døden.

Danmark har en statskirkeordning som er svært lik den norske. Kirken har 2050 prester, hvorav 404 er kvinner, og til sammen betjener de 2300 menigheter.

Av de 5,2 millioner danskene er 0,5 prosent katolikker. Hele 25 prosent av de danske katolikkene går regelmessig i kirke. NØP

Forbudt å gå på veien

I Øst-Europa øker tallet på valfarter. Men i den jugoslaviske lov om de religiøse samsfunns rettigheter står det at religiøse arrangementer bare er tillatt i kirkelige bygninger. Altså anmodes prestene om ikke å foreta offentlige valfarter til fots i prosesjon. Man bør

anvende busser. Det er gammel katolsk praksis i Kroatia å gå syngende og bedende – og med krusifiks og faner – til valfartstedene. På store helligdager feires messen ofte ute i det fri. Dette blir det nå vanskeligere å gjøre, blant annet fordi det nesten er umulig å oppdrive de foreskrevne busser til slik transport.

KIPA

Jeanne d'Arc etter en gammel miniatyr gjengitt i boken «Joan of Arc» av Jay Williams.

tet og leden, som hadde lagt seg lammende over ham, er blitt avløst av trosvissnet og oppstandelsehåp. Det spirer i klosterhaven, Philippe de Laval er kommet igjennom vinteren og ser inn i «de levendes land».

Parallelt med beretningen om Jeanne d'Arc og Gilles de Rais går altså en beretning i nåtid om Philippe de Laval's egen kamp mellom forhåpning og mismot, mellom livstro og lede. Denne kampen finner sin næring ikke bare i det erindringsstoffet han folder ut. Hans rolige kloster og enda roligere bibliotek blir denne vinteren uventet besøkt av en skummel gjest, en pavelig gesandt som kommer for å studere bibliotekets hedenske skrifter, og som holder seg svevende over beretningen med en formelig Umberto Eco'sk gysereffekt. Den som venter seg et mord eller fler i biblioteket, blir imidlertid skuffet: Pavedelegaten Orsinis trussel ligger på et annet og mer åndelig plan. «Det er ikke sant noe av det,» sier han gjentatte ganger om Kirkens lære, med en formulering som kanskje kan virke noe unyansert hos en så studert (og utspekulert) person. Men la oss ikke lure av det: Om det kan være nærliggende å se skikkelsen som en representant for den nye «tidsånden» som brer seg over Europa, bør han nok

Økende interesse for livssynsspørsmål

I gamle dager var Gudsforhold og kristentro et ganske naturlig samtale-emne mennesker imellom. Men også den gang fantes temaer som var omgitt av visse tabuer, f.eks. seksuelle spørsmål. I vår moderne tid er dette forhold blitt speilvendt. I et par tiår har det vært god tone å stå frem med åpne bekjennelser om underliv og seksuelliv, mens de åndelige sider ved tilværelsen har vært tabube-

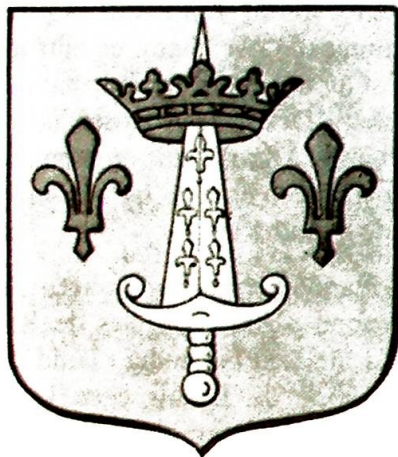
lagt.

Slik har det vært. Men nå skjer det en endring. Når politikere og næringslivstopper portrettintervjues, hører det gjerne med et par spørsmål — og frimodige svar — om livssyn og trosliv. Memoarbøker og andre bestselgere har de samme elementer. Det er økende interesse for livssynsspørsmål. Og når dette er i ferd med å bli et mediefenomen, skyldes det utvilsomt at folk flest er levende opptatt av disse ting. VARDEN

Nye signaler?

Ifølge sekretæren for Den indonesiske bispekonferanse, biskop Pascalis Soedista Hardjasoemarta, har paven gitt signaler om at eventuell vigsel av gifte menn til presteembedet i enkelte tilfelle kan komme i betraktning. Det gjelder først og fremst på svært avsidesliggende steder hvor det er nær på umulig å plassere prester, og hvor sed og skikk stiller seg svært uforståelig til solibatære prester. HERDER KORRESPONDENZ

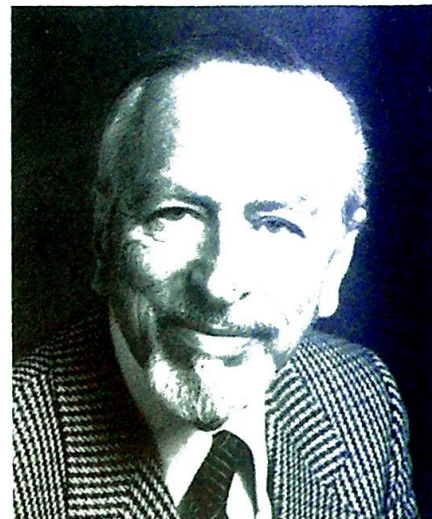
6

En måned etter at beleiringen av Orléans var slutt, ble Jeanne adlet av kong Charles VII. Hennes våpenskjold hadde et sverd som bar en krone mellom liljer.

først og fremst oppfattes som en Mefistofeles, et uhyggelig uttrykk for «der Geist der stets verneint». Som sådan taler han da også til vår forestillingsevne i like høy og overbevisende grad som sin motpol, den andre skikkelsen i Philippes nærhet i klosteret, den gode broder Joseph med kålplantene, «som dyrker livet og forkytter oppstandelsens evangelium.» Slik, og til forskjell fra *Rosens navn* — når nå Umberto Ecos navn først er nevnt — er *De levendes land* blitt en meget personlig roman, som dypest sett handler om kampen mot livsledens og selvoppgjivelsens stadig nærliggende fristelse.

Å lese Carl Fredrik Engelstad innebærer å bli bestyrket i troen på det norske språks muligheter. Det er lenge siden jeg leste et norsk samtidsverk som ga meg en tilsvarende opplevelse av språk som *lever*, med de rene lykkekast av nye uttrykk og ordkombinasjoner. I hvilken grad kan dette språket også sies å overbevise som uttrykk for en historisk virkelighet? Det er ikke lett å definere den historiske roman, utover det at den i siste instans vel alltid vil handle om forfatterens egen tid og egen livssituasjon. Som historisk vitnesbyrd krever den derfor et slags dobbeltblikk på stoffet språklig sett, en stil som daterer beretningen ut av vår egen tid og skriver den inn i en annen. Bortsett fra mengden av latinske sitater er det i Engelstads roman lite som språklig indikerer at det er en geistlig person fra 1400-tallet som har ordet. På den annen side ville vel en person fra den tiden knapt ha funnet på å gjøre en troskriser til gjenstand for en litterær behandling som den vi finner i *De levendes land*. De refleksjoner som kongens tidligere kansellist hengir seg til i biblioteket, har et nåtidspreg som skaper en følelse av utakt i forhold til historien. Tross all den bekreftelse vår egen livsfølelse kan finne i en undergangstid som det femtende år-

Carl Fredrik Engelstad både overbeviser og fengsler i sin beretning om to skjebner som synes å sprengre grensene for det menneskelig mulige.

hundre, blir Philippe de Laval lite overbevisende som fiksjon. Det forhindrer ikke at han både overbeviser og fengsler med sin beretning om to skjebner som begge synes å sprengre grensene for det menneskelig mulige. Og som dessuten er sanne!

Carl Fredrik Engelstad
De levendes land.
Aschehoug 1986, 309 s.

Protestantiske prester blir katolske prester

I Sverige får tre gifte protestantiske prester tillatelse til å bli katolske prester. Paven har gitt den nødvendige dispensasjon etter anmodning fra biskop Brandenburg. De tre prestene har konvertert til katolisismen og bedt om å få bli katolske prester. I løpet av de siste ti år har ca. 30 prester i den svenske lutherske kirke konvertert til den katolske kirke.

KIPA

Snart er vi fem milliarder

I løpet av første halvår vil verdens folketall trolig passere fem milliarder. Og i 1999 blir vi seks milliarder, går det fram av en ny FN-rapport.

Det tar stadig kortere tid å øke jordens samlede folketall. Fra midten av

20-årene til 1960 økte befolkningen fra to til tre milliarder. Så gikk det fjorten år før vi i 1974 var fire milliarder, og altså tretten år før den neste milliard.

Til sammenlikning tok det rundt regnet hundre år å doble folketallet fra en til to milliarder.

NTB

Jo Gjessing: Meditasjonen som helbredelse ved bønn

7

Helbredelse ved bønn er blitt et vanskelig og belastet ord i norsk debatt. Jo Gjessing griper i denne artikkelen saken an fra en like riktig som viktig side når han sier meditasjon, bønn og helbredelse i samme åndedrett. Her dreier det seg blant annet om noe så tilsynelatende selvmotsigende som «livslang helbredelse ved bønn.»

Fra «Samtale mellom den hellige Serafim fra Sarov og godseieren Nikolaj Motorilav fra Sibir, slik N.A. Motilov egenhendig nedtegnet den»:

Da tok fader Serafim meg hardt i skulderen og sa til meg: «Vi er begge i Guds Ånd nå. Hvorfor ser De ikke rett på meg?» Jeg svarte: «Jeg kan ikke, kjære far, for det farer lyn fra Deres øyne. Deres ansikt har blitt lysere enn sola, og det kjennes som om mine øyne vil sprenges av bare smerte...» Fader Serafim sa: «Bli ikke forferdet, Guds elskede! De har nå selv blitt like lysende som jeg. De er nå selv i Guds Ånds fylde, ellers hadde De ikke kunnet se meg slik.» Han bøyde hodet mot meg og sa stille i øret på meg: «Takk Herren Gud for Hans

usigelige miskunn over oss...»

Jeg hevet blikket og så ham i ansiktet. Da falt det en enda større frykt over meg. Forestill Dem ansiktet til det mennesket De snakker med – midt i sola, midt i dens lysende og skinnende strålekrans, midt på dagen. De skimter leppene bevege seg, uttrykket i øynene forandre seg, De hører røsten hans og kjenner at han legger hånda på skuldrene Deres. Men hånda selv kan De ikke se. De kan ikke engang se Dem selv, og enda mindre den andres skikkelse, – men utelukkende det blennende lyset som brer seg flere meter omkring og med sitt klare skinn lyser opp snøteppet som dekker enga og snøfilene som daler ned over meg og den store staretseten. Er det

mulig å forestille seg den situasjonen jeg befant meg i da?

Hos alle oss mennesker spiller kroppen og sjelen sammen i en vidunderlig, mektig symfonisk helhet. Liksom yin og yang – det kvinnelige og det mannlige, det «passive» og det «aktive», det «mørke» og det «lyse» – danner de sammen den gylne blomsten.

Dette er og tilfellet i den indre bønningen, i meditasjonen.

At det er slik, ser vi tydelig av sitatet foran – som er hentet fra »Samtalen mellom den hellige Serafim fra Sarov og godseieren Nikolaj Motovilov fra Sibir, slik N. A. Motovilov egenhendig nedtegnet den» (VII). Når for eksempel den hellige Johannes av Korset (1542–1591) skriver bindsterke verk om sjelens rolle i den indre bønningen, men praktisk talt ikke noe om kroppens, sier det altså egentlig ikke noe om hvilken rolle kroppen faktisk spiller når vi ber.

Den indre bønningen som helbredelse ved bønn

Såvel Johannes av Korset som hele den kristne tradisjonen forøvrig, ser på den indre bønningen, meditasjonen, som en

Ungdom er opptatt av religion

«Det er ikke lenger pinlig å snakke om trosspørsmål på åttitallet. Ungdom er opptatt av religion, de leter etter en mening med tilværelsen». Slik åpner en informasjonsartikkel i Programbladet — med den noe oppsiktsvekkende tittel «Kluzz går i kloster». (Kluzz er som kjent et ungdomsmagasin i Fjernsynet).

Artikkelen handler om et besøk i Lunden kloster, «det eneste kontemplative

nonneklosteret i Norge... De fjorten nonnene vier sitt liv til praktisk og kunstnerisk arbeid, liturgi, bønn og forbønn...»

«Vi vil vise ungdommer at det faktisk er mulig å leve på en tvers igjennom ikke-materiell måte», forteller en av dem som står ansvarlige for programmet, og «legger ikke skjul på at besøket gjorde inntrykk.»

8

livslang helbredelse ved bønn. Selve guddommeliggjørelsen — «sameningen med Gud ved likhet», som Johannes kaller den — er ikke annet enn en særdeles dyptgripende helbredelse av kropp og sjel. Så dyptgripende er den, at den ikke bare kan fri oss fra kroppslig og sjelelig lidelse og sykdom — men til og med ved troens, håpets og kjærlighetens hjelp guddommeliggjøre forstanden, hukommelsen og viljen i oss. På den måten blir vi like-dannet med Gud — og helbredet fra selve døden.

Den svenske pinsevennen Johan Arvidsson som nylig har skrevet en bok han har kalt: «Evangelium för sjuk och frisk» — sier til «Evangelii Härold» (nr. 34/1985) at det helhetssynet vi finner på helbredelse ved bønn hos Paulus og Jakob, kan sammenfattes i fire punkter:

For det første betoner de at all sykdom er nedbrytende — men at den hører til de kår vi kristne, som alle mennesker, må leve under. For det andre kan og vil Gud helbrede fra sykdom — og dette kommer av at Han elsker oss med slik en overveldende kjærlighet. For det tredje understreker Paulus og Jakob at uansett om vi er syke eller friske, er det

viktigste å nå fram til åndelig modenhet og tjene hverandre. Og endelig: Såvel sykdom som helbredelse fra sykdom hører til de normale erfaringene alle kristne gjør.

Dette kommer også til uttrykk i en forbønnsliturgi som har vært brukt i Oslos evangelisk-lutherske domkirke:

Vi takker deg for de syke som du har gjort friske som svar på bønn. Vi ber deg for dem at de alltid må tro på deg og takke deg for din velgjerning mot seg. Gi at også de som ikke er blitt helbredet, må kunne takke deg i tillit til at du kan vende ondt til godt i din tid og på din måte. Hjelp dem til å tjene deg og ære ditt navn.

(Prestene under håndspåleggelse:) Må den korsfestede og oppstandne Jesus Kristus, ved sin Ånd, gi deg sunnhet til legeme og sjel!

Alt det som er skrevet foran, gjelder i like stor grad meditasjonen som annen helbredelse ved bønn. «Når den bedende endelig er samént med Gud og omskapt til Han,» skriver kirkelæreren Johannes om dette, «utånder han eller hun i Gud

Den største og eldste kvinnebevegelse i Norge

Nylig kunne KFUK feire sin hundre-årige fødselsdag. Med festmøte i Rådhuset og gudstjeneste i Oslo domkirke.

I det omfattende barne- og ungdomsarbeidet står speiderbevegelsen sentralt, og med sine 40 tusen medlemmer er KFUK i dag både den største og eldste kvinnebevegelsen i landet.

«Et utfordrende område ved inngangen til et nytt hundreår, er arbeidet for

og inn i Gud den samme ånde som Gud — som er i den bedende — ånder ut i ham eller henne.»

Kroppstillingen som uttrykk for Guds helbredende gjerning

Fordi kropp og sjel spiller sammen, kan vi bruke kroppstillingen til å uttrykke Guds helbredende gjerning i oss under meditasjonen. Dette kan vi gjøre på mange ulike måter, og mange kroppstillinger som både er uttrykksfulle og samtidig virker inn på kropp og sjel på heldig måte, blir brukt. Her kan vi bare kort gjengi ett eksempel:

En står på knærne — og setter seg tilbake på hælene. Sitt så med rett rygg.

Denne stillingen forteller om at vi ydmykt ønsker å få ta imot Guds gaver. «Tal, Herre, din tjener hører!» (1 Sam 3,9). Men samtidig forteller stillingen om avspenning og oppmerksomhet. Det lette presset på blod-sirkulasjonen i knærne vil regulere pulsen ned til en rolligere, mer avspenning rytme. Og de kreftene vi vinner på den måten, kommer hjernen — ja, kropp og sjel — til gode. Vi blir bedre istand til å ta imot Guds Ånds helbredende kraft under meditasjonen.

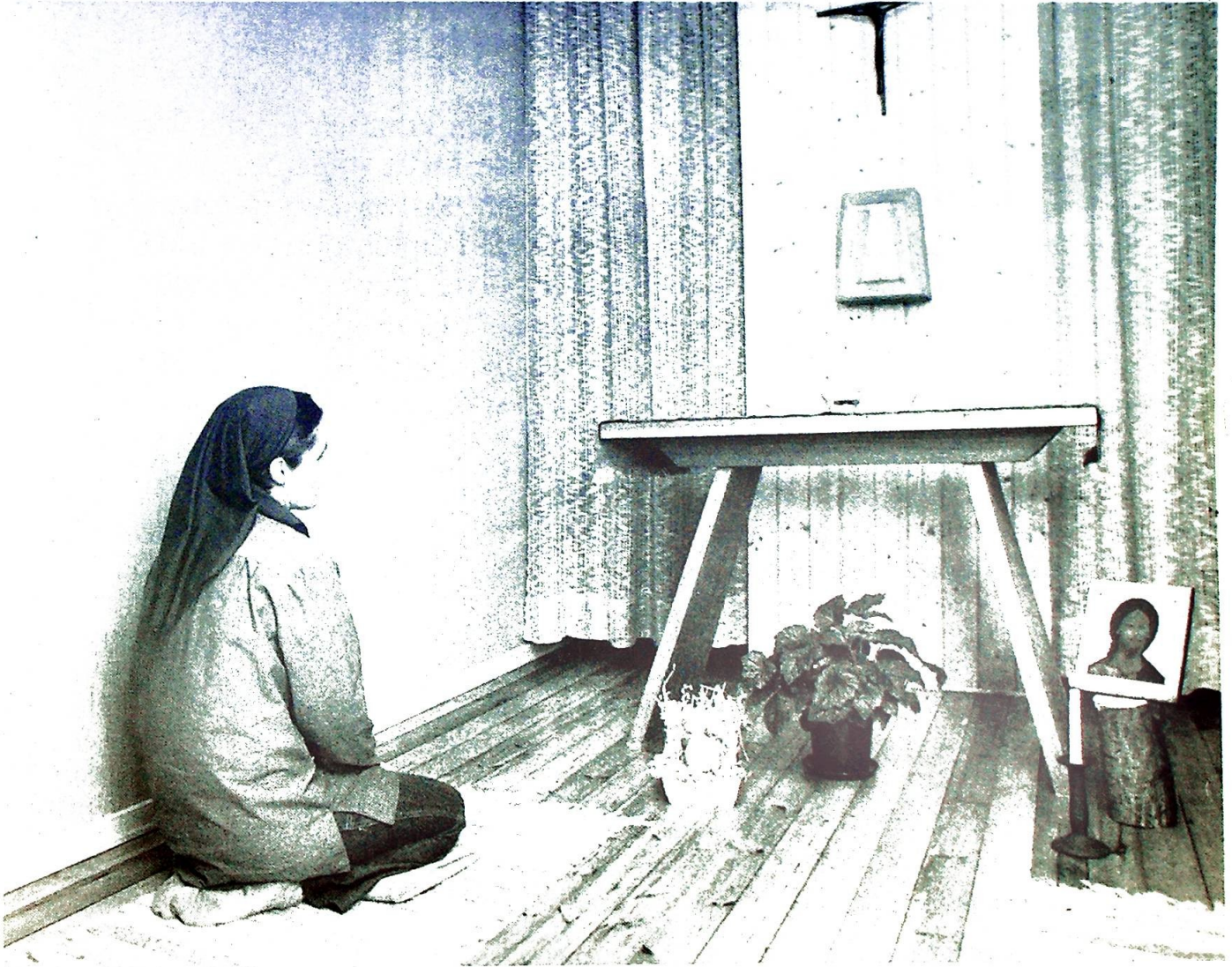
flyktninge- og innvandrerkvinner i vårt eget land», sier KFUK's leder Gunn-Björg Wisløff i en samtale med Arbeiderbladet. «Dessuten ønsker jeg at vi kunne gjøre noe for aleneforeldre. På KFUK-hjemmet i Oslo har vi et interessant botreningsstilbud for psykisk utviklingshemmede. Dette er også et område jeg tror vi skal satse videre på. I tillegg kommer selvsagt barne- og speiderarbeidet.» sier KFUK-lederen på spørsmål om framtidens oppgaver.

Forsoning og tilgivelse

I et brev til Den haitiske bispekonferanse støtter paven de synspunkter øyrikets biskoper fremmet tidligere i år angående overgangen til demokrati i landet. Paven støtter biskopenes oppfordring til folket om å samle seg om forsoning og tilgivelse etter diktatoren Duvaliers fall og spare landet for mer vold og blodsutgydelse.

Paven konstaterer i sitt brev at folkets rettmessige krav — etter årtier med ydmykelse og uverdige kår — langt fra er innfridd, og han ber om at høyst påkrevde sosiale reformer blir satt i verk. Kirken på Haiti er rede til å yte sitt bidrag til sosiale fremskritt, fremskritt som må omfatte både materielle og åndelige behov.

HERDER KORRESPONDENZ

Fra Jesu Små Søstres kapell i Oslo. Foto: Lars O. Flydal.

Deretter legger en høyre hånd i den venstre — og lar dem ligge åpent, mottakende i fanget med tommelfingrene avspenst mot hverandre.

Også denne håndstillinga — som vi opprinnelig har fra

zen-buddhismen — forteller om at vi ønsker å ta imot fra den tre-éne Gud. Den stillinga vi har tommelfingrene i, hjelper oss til å åpne oss for Jesu nærvær. Straks vi tenker på andre ting eller rett og slett

«sovner» under den indre bønne, glir tommelfingrene fra hverandre eller støtter seg mot hverandre — og varsler på den måten at vi ikke lengre lytter til Guds Ånds stille tale i oss og til oss. ●

Kraftig økning i bibelsalget

Bibelsalget i Norge har hatt en oppsiktsvekkende økning på 63% i 1986, skriver *Aftenposten*. Mens salget i 1985 var 35 000 bibler, ble det i 1986 solgt ialt 57 000.

Ifølge Stein Mydske i Det Norske Bibelselskap kan det store salget ha

sammenheng med at alle utgaver av den nye bibelen nå er ferdig, og at en ny-utgave av 1978-oversettelsen har vakt interesse. Mydske mener likevel at «den viktigste årsaken til denne fremgangen må være den store bibelaksjonen vi startet i september 1986 . . . som bidro til å bevisstgjøre folks forhold til Bibelen.»

Bibelen mer tilgjengelig for unge!

Sommeren 86 gikk startskuddet for et ungdomsprogram i regi av De forente bibelselskaper. Vår gamle verden blir yngre for hver dag. Enorme ungdomskull gror opp og lurer på om de har noen framtid . . .

Det ble klart for bibelselskapene at det var behov for nye oversettelser og nye former for utgaver som kunne treffe unge mennesker hjemme.

Alle prognoser forteller oss at vi om noen tiår kommer til å ha flere katolske kirkebygg i Norge enn vi har i dag. Dette stiller oss alle, og særlig arkitektene, overfor store utfordringer, skriver *Dag Bjørnland* i denne artikkelen som bygger på hans egen diplomoppgave ved Arkitekthøgskolen i Oslo våren 1986. Oppgaven har ingen tilknytning til et faktisk byggeoppdrag

Som «tidsskrift for religion og kultur» er St. Olav glad over å kunne bringe tanker og idéer fra et kulturområde som, dessverre, bare sjelden dukker opp i våre spalter.

Alle prognoser og statistikker forteller oss at vi om noen tiår kommer til å ha flere katolske kirkebygg i Norge enn vi har i dag. Dette stiller oss alle — og særlig arkitektene — overfor store utfordringer.

Etter krigen er det bygget flere nye katolske kirker i Norge, alle svært forskjellige. De spenner fra det nøkterne, lyse og «objektive» i St. Olav, Trondheim, til det dunkle «stemningsrom» i St. Hallvard, Oslo og den triumferende, rendyrkede postmodernisme i St. Svithun, Stavanger.

Min diplombesvarelse ved Arkitekthøgskolen i Oslo tar for seg en konkret byggeoppgave: ny katolsk kirke i Fredrikstad. Besva-

relsen tar utgangspunkt i den aktuelle tomt og det omtrentlige romprogram som er ønskelig, men står ellers fritt. Prosjektet har således ingen sammenheng med det som faktisk skal bygges.

Tomten ligger sentralt på Vest-siden i Fredrikstad, i en kvartalstruktur med blandet bebyggelse. Den vender seg mot Kirkeparken og Fredrikstad Domkirke, en av landets største kirkebygninger. For å unngå uheldig «rivalisering» er den nye kirken beskjeden i dimensjoner og uten noe høyt spir. Likevel er den orientert på en måte som henvender seg til domkirken i en «økumenisk hilsen».

Foruten selve kirken omfatter

anlegget et kommunitetshus for 3—4 prester, et menighetshus og et kapell. De forskjellige funksjoner er gruppert omkring en indre gård — all adkomst skjer fra denne. Selve kirken er orientert *diagonalt* og skiller seg derved ut som den viktigste bygningen. Nettopp her ligger kanskje en av forskjellene mellom det katolske og det protestantiske kirkerom: Den sterkere katolske betoning av selve kirkerommet som et *hellig sted*, der Kristus ikke bare er tilstede *in usu*, men også *in situ*. Herved mister man en viss fleksibilitet, men unngår på den annen side store batterier av uheldige folde- og skyvevegger.

Enhver kirkeoppgave må for-

Ungdomsprogrammet har sin gode begrunnelse: På vår klode fins i dag 2,9 milliarder mennesker under 30 år ifølge oppgaver fra FN. Det betyr at over 60% av jordens befolkning er unge mennesker. Andelen av unge er imidlertid ikke lik i de forskjellige verdensdeler. Størst er forskjellen mellom Afrika, — med 71% under 30 år — og Europa, der andelen er bare 47,5%.

NYTT OM BIBELEN

Suksess for bibelkurs i Polen

Bibelselskapet i Polen trykker 35 tusen nytestamenter beregnet på folk som gjennomfører et korrespondansekurs i bibelkunnskap.

Brevkurset følger en plan som brukes i mange land, og som en vanligvis regner med å bruke et halvt år på. I Polen har

tusener av mennesker som har deltatt i kurset, funnet det så interessant at de har fullført det på en måned.

Alle som klarer kurset tilfredsstillende, får et nytestamente som gave. Oppslutningen har gjort at bibelselskapet måtte sette alle kluter til for å skaffe bøker.

NYTT OM BIBELEN

OM EN KIRKE

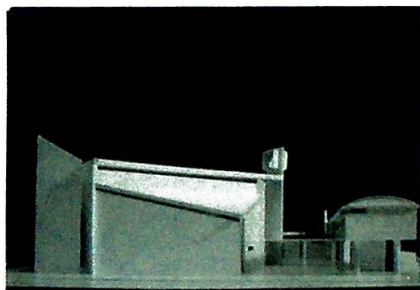
Den indre gården.

holde seg til det paradoks at Kirken er «i verden» samtidig som den på sett og vis er «utenfor verden». Organiseringen her, tett sluttet om en indre plass, betoner vel kanskje det kontemplative, det som er «annerledes» mer enn det utadvendte og innbydende. Men samtidig gir anlegget en rekke «signaler» til byen omkring, og søker — på tross av en viss knapphet i uttrykket — å tilkjennegi et sterkt nærvær.

Utformingen av et kirkerom er en vanskelig oppgave. For kirkerommet er «rammen-om-noegitt», ikke en «ting-i-seg-selv». Ideelt sett bør altså arkitekturen tre tilbake og gi rom for mysteriet — naturligvis uten å bli like-

gyldig eller karakterløs (Kirken advarer i sine forskrifter mot altfor lettkjøpte effekter, «stemninger» eller sære påfunn). I tillegg stiller selvsagt de forskjellige liturgiske funksjoner helt konkrete krav til utformingen.

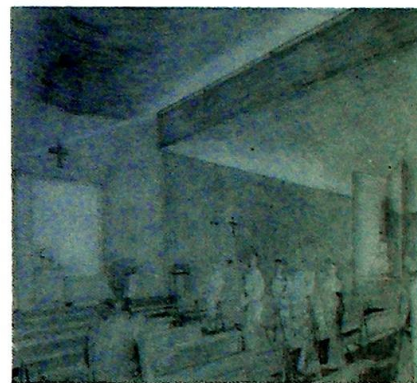
Her er alteret sentrum, og fellesskapet uttrykkes gjennom benkenes plassering omkring det. Tabernakelet er plassert i en egen

Ny St. Birgitta kirke og kommunitets- hus, sett fra kirkeparken.

nisje innenfor, synlig for alle. Mens kirkerommet bare belyses gjennom smale lysspalter, har tabernakel-nisjen en flom av reflektert sollys. Utvendig blir denne delen av kirken det viktigste «ansikt» utad, på kvartalets hjørne og mot Kirkeparken. Kristus midt i trafikken: seirende, men sårbar.

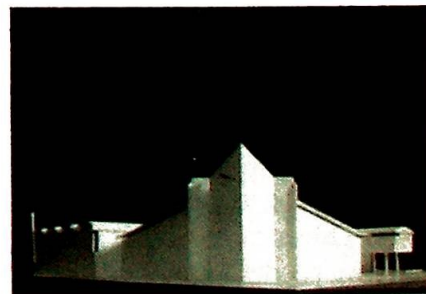
Kommunitetshuset og menighetshuset har et mer dempet uttrykk. Også det lille kapellet er en sordinert utgave av kirken. Felles materialbruk — betong, leca og

Interior fra kirken.

teglfliser i fasadene — binder bygningene sammen.

Den indre plassen domineres helt av kirkens front med betongrelieffet «Lidende Kristus», klokketårnet og den svære vannspyer eller *gargouille* — et siste ekko av de gotiske katedraler. Fra denne sprøytes regnvannet ned i et grunt basseng med rullestener hentet fra hele verden; Kirkens universalitet. ●

Kirkens «apsis» sett fra Fredrikstad Domkirke.

25.000 i fengsel

Om lag 25.000 sørafrikanere er i fengsel, hevder presidenten for Den sørafrikanske bispekonferanse (SABC), erkebiskop Dennis Hurly.

Tallet er langt større enn det som Gruppene for registrering av fanger tid-

ligere har kunngjort, om lag 22.000.

Rundt femti kirkearbeidere ble fengslet i løpet av fjoråret, sa erkebiskopen på et plenums møte i SABC. Blant de fengslede er bispekonferansens generalsekretær.

INTERNATIONAL PRESS SERVICE

Kirken skal ikke sky konflikter
Biskop Desmond Tutu, Nobelprisvinneren fra 1984, aksepterer ikke vold. I et intervju med Vatikanradioen sier han at de militante svarte kritiserer ham for denne innstillingen. Men hans svar er: «Kirken kan aldri akseptere vold, og kirkens tjenere er forsoningens tjenere. Men de mennesker tar feil som tror at forsoning ikke innebærer konflikt. Jesus døde ikke på korset fordi han sa til

12

*Når kulde og sno
biter som verst
her hjemme,
gjør det godt
å kunne ta seg
en avstikker
til Provence.*

Riktignok bare via et filmlerret, men til gjengjeld et som gir oss inntrykk av å befinne oss midt i landskapet med geiter som løper i bena på en og sirocco'en som blåser slik at man nesten får sand i munnen. Det er bare duftene som mangler — fra gyvelbusker og lavendel, fra timian og, hvorfor ikke, pernod'en som rikelig skjennes i glassene. Alle sansinntrykk får man ikke med seg enda — det kommer nok. Musikk og farver fanget inn av filmkunstneren Claude Berri samt en praktfull fotografering, gjør «Jean de Florette» til en filmopplevelse av de sjeldne.

Det er ingen enkel oppgave å sette god litteratur om til film, men vi nikker gjenkjennende til Marcel Pagnols skildringer av mennesker og miljø i dialog og dekor. Dessuten har Berri greidd å ta vare på det Pagnol vil si oss om det å være menneske og medmenneske, på godt og vondt.

«JEAN DE FLORETTE» — en film

Han mestrer oppgaven å formidle grensegangene i menneskesinnet mellom kjærlighet og hat, godhet og hevngjerrighet, idealisme og pengebegjær. Vi møter såvel humor som smålighet og ondskapsfullhet i dette provençalske lilleputtsamfunnet der alle kjenner til alt om alle og alt — og helst litt til.

Her som andre steder, hersker den uskrevne lov om at det er best å tie stille og ikke stikke nesen bort i andres saker om man da ikke selv har direkte fordel av det. At dette ofte går ut over de svake og de som ikke slår tilbake, er en annen sak — enhver er seg selv nærmest.

Dette er ikke fransk lynne i et nøtteskall og kunne forsåvidt ha foregått hvorsomhelst. Men samspillet mellom natur og menneskenatur kommer ypperlig til uttrykk i dette lille samfunnet der man ikke lett aksepterer elementer utenfra. Her har man levd sine riter i uminnelige tider, der tro og overtro går hånd i hånd, og der selv de vantro må bøye kne når det ikke er andre muligheter tilbake. En religiøsitet som stikker dypt i folkesjelen også andre steder enn i Provence.

Historien er enkel og utspilles mellom de snille og de slemme. Det betyr imidlertid ikke at man ikke også føler sympati for skurkene som ender med å trekke det

myndighetene at alt var i orden. Korset er symbolet på den ekte forsoningens pris: Man dør når man engasjerer seg for den.»

Først når kirken innlater seg direkte med de politiske partier, overskrider den grensen for sin åndelige og politiske forpliktelse. «Å være politisk engasjert betyr å interessere seg for hvordan menneskene lever og hvordan de bør styres, og den interessen er fullt ut en legitim

del av det religiøse engasjement.»

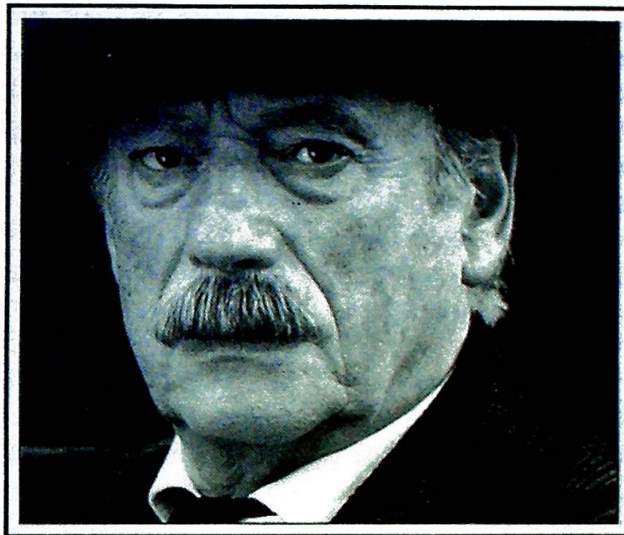
Biskop Tutu sa videre at han ikke er overrasket over at politiske makthavere beskylder kirken for politisk aktivitet når den gjør seg til talsmann for de fattige og for marginale grupper. Slik stillingtagen utfordrer staten som foretrekker en medgjørlig kirke. «Det kan ikke være kirkens oppgave å bøye seg for statsmakten — den bør stå der Kristus sto.»

KIPA

*Vi beklager
at forrige nr. av bladet
nådde abonnentene
svært forsinket.
Det sviktet hos
vårt trykkeri.*

om mennesker på godt og vondt

13

Yves Montand.

korteste strå. Den pengegriske Ugolin klarer, ved hjelp av onkelen le Papet, å tilsnike seg retten til Rosmaringården med kilden som vil gjøre det mulig å virkeliggjøre hans livs drøm: å dyrke nelliker. For å oppnå dette går han ikke av veien for noe selv om det går ut over de gode. Men også med de slemme får vi en viss medfølelse, i filmen mer enn i bøkene, ikke minst pga Daniel Auteuil og Yves Montand som fremragende tolker rollene. Moralene er grei — penger er ikke alt, iallfall kan ikke alt kjøpes for penger.

Filmens første del ender tragisk, men lar oss ane at siste ord ikke er sagt. I del to møter vi

datteren Manon som ved å overheøre en samtale mellom to av landsbyboerne, får greie på hvem som forårsaket farens død. Hun bestemmer seg for å ta hevn ved å bruke det samme middel, nemlig å stanse kilden som gir vann til bygda.

Filmene inneholder likevel mer enn en skjebnesvanger nabokran- gel. Etterhvert rulles tre generasjoners livshistorie opp for oss og skjebnens lunefulle spill. Hvis da «tilfeldigheter» er skjebnens verk og ikke brikker i en annen sammenheng? Stundom kan det komme godt med å tro på høyere makter også, og en bønn til Gudsmoder skader iallfall ikke, ja, kan til og med være siste utvei.

Religiøs variasjon

De 535 representantene i USAs Kongress — valgt i november i fjor — representerer mer enn 20 trossamfunn. 141 representanter er katolikker, 74 er metodister, 60 tilhører Den episkopale kirke mens 57 er presbyterianere. I for-

hold til oppslutningen blant befolkningen er de to siste trossamfunn sterkt overrepresentert. Blant representantene finnes det videre 54 baptister og 23 lutheranere, mens 37 bekjenner seg til jodedommen.

HERDER KORRESPONDENZ

Ingen forpakter all visdom

I «Ukens preken» i Aftenposten for en tid siden hevdet professor Nils E. Bloch-Hoell bl.a.: «Det er ingen tvil om at arbeidet for kristen enhet har båret frukt, selv om svært meget står igjen. Stadig flere har oppdaget at den hjemmesyde kristendomsforståelse ikke behøver å være den perfekte. Det går an å oppfatte troen forskjellig, og ingen har forpakket all visdom.»

14

Pagnol får sagt oss noen vise ord om menneskers ansvar for hverandre, og at når man unndrar seg dette, er det felleskapet som får lide. Den enes død kan være den annens brød, sant nok, men på bekostning av hva? Til sist er det kjærlighet og omsorg som får overtaket, og da først kan livet fortsette.

At det er satt 16-årsgrense på filmens siste del, er bent frem latterlig. For en gangs skyld har norske skolebarn anledning til å stifte bekjentskap med en perle blant klassikerne, og også få med seg et vesentlig budskap: Nemlig at solidaritet og samhold er vik-

tig for at et samfunn skal fungere, og at det som til syvende og sist betyr noe, er at man er medmennesker og ikke fiender.

Det er laget en meget vakker trykksak for å presentere filmen, og Ingeborg Moræus Hanssen fra Oslo Kinomatografer fortjener all honnør for det hun gjør for å skape interesse for fransk filmkunst her i landet. Man skulle ha ønsket at salen hadde vært tettet, men et lydhørt publikum og glad humring viser at mange verdsetter en kvalitetsfilm. Man hadde sikkert tålt å få den i én porsjon, men man angrer ikke på at man måtte begi seg av sted to

ganger for å få med seg det hele.

Det gjorde godt å komme tilbake til Provence via en vakker filmopplevelse med glimrende skuespillere, og så er det bare å håpe at også Pagnols bøker, som er oversatt til norsk, kan bli plukket frem fra bokhyllene og gi oss en fin smakebit av fransk kultur.

sma

P.S. Idet bladet går i trykken har «man» tatt fornuften fangen: begge filmene har nå 12-års aldersgrense.

Begrunnet skepsis

Statsministeren i Papua Ny-Guinea har erklært at det kan ta tid før fjernsynet blir innført i landet. Landets kultur og språk er for verdifulle til at man kan tillate «utstråling» før det er gitt klare politiske retningslinjer. I en stillingtagen til spørsmålet fra de forskjellige kirkesamfunn heter det blant annet at innbyggernes interesser må komme foran alle politiske og kommersielle hensyn.

HERDER KORRESPONDENZ

St. Magnus i Lillestrøm er stedet «Hvor står den katolske kirke i dag?» er temaet for en foredragsserie i St. Magnus Kirke i Lillestrøm. To temaer er allerede blitt «foredratt» nemlig «Den katolske kirke anno 1987» hvor pater Arne Fjeld tok opp spørsmålet om hvordan den katolske kirke ser på seg selv i dag, og «Rettferdig krig» som behandlet sentrale punkter vedrørende Kirkens syn

på og holdning til krigsproblematikken. To foredrag gjenstår: tirsdag 24. februar er emnet «Økumenikk innen den katolske kirke», og tirsdag 10. mars taler pater Knut W. Ruyter om «Rettferd og fred» — om frigjøringsteologien og om den katolske kirkes sosiale engasjement. Foredragene holdes kl. 19.00, og stedet er altså St. Magnus Kirke, Romeriksgata 1, Lillestrøm.

RAPPORT FRA OSEANIA

15

Visste De at en fjerdedel av befolkningen i Oseania er katolikker? Det visste ikke St. Olav inntil redaksjonen nylig fikk en interessant trykksak i hende — «Legfolkets kall i kirkens liv og tjeneste i Oseania» — utgitt av Det pavelige råd for legfolket.

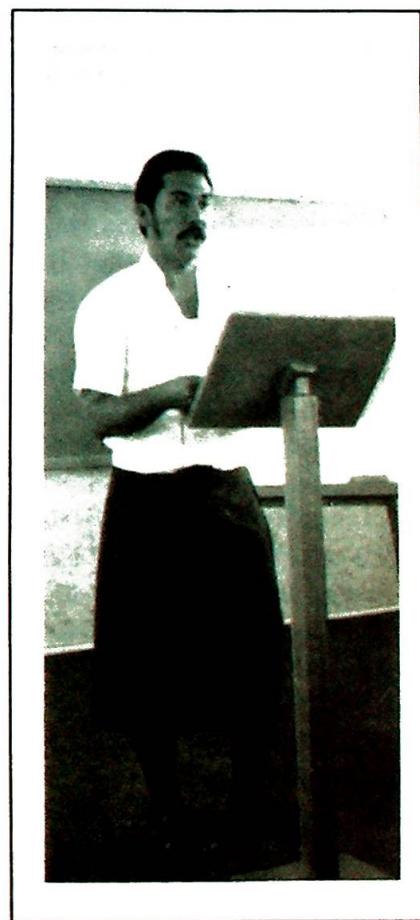
Den 250-siders boken inneholder foredrag og arbeidsrapporter fra «Oceania Lay Congress» som ble holdt i Auckland på New Zealand fra 30. januar til 5. februar i fjor. Jo mer vi bladde og leste i boken, dess mer interessert ble vi — samtidig som vi ble sørgelig klar over hvor lite vi egentlig visste om våre trosfeller «down under». Pavens reise til Oseania før jul har ytterligere poengtert emnet og skjerpet vår interesse.

befolkningsgrupper og ikke minst overfor de verdier deres gamle kultur representerer. At paven under sitt besøk i denne fjerne verdensdel senhøstes i fjor gikk kraftig ut mot den australske regjeringens siste løftebrudd overfor urbefolkningen, er i tråd med lokalkirkens engasjement:

Det var første gang representanter for lokalkirkene i Oseania kom sammen til et slikt bredt anlagt arbeidsmøte. Representantene omfattet både biskoper og prester, legfolk og ordensfolk fra Australia og New Zealand og fra mer eksotisk klingende steder som Papua Ny-Guinea, Ny Caledonia, Fiji og Fransk Polynesia. Initiativet til møtet kom fra Vatikanets Råd for legfolket og var tenkt som en forberedelse til synoden om legfolket som finner sted kommende høst i Roma. Men initiativet møttes på halvveien med et stadig sterkere følt behov hos både leg og lærd i

området for å komme sammen til «felles høyttenkning» om kall og oppgaver i en verdensdel som byr på svært store kulturelle, sosiale og etniske forskjeller — med dertil hørende utfordringer.

Også på andre måter var møtet historisk: For første gang omfattet en katolsk delegasjon fra Australia også representanter for urbefolkningen — to kvinner og en mann — og fra New Zealand møtte tre maorier, også her to kvinner og en mann. En viktig «nyskapning», og et klart tegn på at Kirken i denne del av verden i dag er seg sitt ansvar bevisst overfor områdets opprinnelige

Kajetan Kado fra Fijiyene på talerstolen under «Oceania Lay Congress».

Nektes utdannelse

To unge kroater, som hadde vært på pilgrimsreise til Roma, får ikke gjenoppta sin videre fagutdannelse. Myndighetene angir som grunn at den utdannelse de to ønsker, gjør det mulig for dem å søke arbeid innen rustningsindustrien — en sektor som etter myndighetens mening er lite egnet for «religiose aktivister».

KIPA

16

Paven refset regjeringens vedtak som tar mer hensyn til statens og gruveindustriens interesser enn til urinnvånerne gamle hevd på sine landområder.

Biskopene i Oseania — et område noe mindre enn Europa, men med bare ca. 22 millioner innbyggere mot Europas ca. 670 millioner — har lenge følt behov for mer samarbeid på alle plan slik at «vi bedre kan fylle vår oppgave som samvittighet for det samfunn vi er satt til å tjene,» som kardinal Williams av Wellington uttrykte det. «Samarbeid og fellesskap vil gjøre oss bedre skikket til å takle den moralske fattigdom som i stigende grad følger med det tekniske fremskritt.» Kjente toner? Mange av de utfordringer Kirken i Oseania står overfor, møter den også andre steder i verden. Rapporter og gruppearbeid fra Auckland-møtet nevner meget som vi kjenner også fra norsk katolsk sammenheng: nedgang i kirkebesøk, «generasjonsmotsetninger» innen kirkefolket (skjønt de nok har vært og fremdeles er sterkere der enn hos oss p.g.a. mer autoritær tradisjon) prestemangel, usikkerhet om kall og ansvarsområder — men også positive toner som sterk vilje til innsats på mange hold, ny bibelsk og liturgisk iver, skjerpet sosial bevissthet og engasjement.

Stadig flere kvinnelige prester i Vest-Tyskland

Ifølge opplysninger fra Den evangeliske kirke i Vest-Tyskland (EKD) blir det stadig flere aktive prester i kirken. Ved begynnelsen av 1986 hadde de 17.102 prester. I løpet av fjoråret fikk kirken 406 nye prester, som er en økning på to prosent. Siden 1964 har det vært en

økning på hele 27 prosent. Av dagens prester er hele elleve prosent kvinner, mot bare to prosent i 1964. Hver prest er i gjennomsnitt ansvarlig for 2.000 kirkemedlemmer. Også tilstrømmingen til de teologiske studier har tatt seg kraftig opp. Over tusen studenter tok en eksamen i fjor, og det er en økning på fem prosent.

NØP

«Og så var det dans etterpå . . .» Legfolk fra Papua Ny-Guinea og Solomonøyene danser en av sine tradisjonelle danser ved avslutningen av «Oceania Lay Congress».

Finne hverandre igjen . . .

«I ettertid vil vår generasjon bli husket som den som delte opp fellesarven etter våre foreldre og puttet den i egne lom-mer», skriver Bjørn Bjørnsen i Arbeiderbladets Tanker i tiden: «Som lot en ny generasjon vokse opp med huleperspektiv på verden, formidlet via pop-idolenes brølende hemningsløse grådighet, forsterket med elektronikk og satelliter . . .

På «utfordringssiden» kommer for Oseanias vedkommende verdensdelens spesielle geografiske og politiske, etniske og sosiale bilde. Bare et par stikkord: skjev fordeling av økonomiske og andre samfunns-goder; store områder med tallrike immigranter — av eldre og yngre årgang og et utall nasjonaliteter — blant små minoritetsgrupper av den opprinnelige befolkning, som i stigende grad trekker inn til byene og blir «fremmedgjort» for sine egne røtter, mister troen på de nedarvede verdier i sin egen kultur og blir offer for den vestlige bykulturs mest negative sider. Australia og New Zealand hører til de mest urbaniserte land i verden, og flukten fra landsbygden og landsbyene inn til de større bysentra er et stort problem for hele verdensdelen. Historikeren John Tracy Ellis' karakteristikk av den «urbaniserte amerikanske katolisisme» passer godt («også for vår verdensdel»), heter det i rapporten fra Auckland: «Det upersonlige preg i storbymenighetene, den naturlige tendens til lett å sluntre unna religionens krav og bli offer for den verdslige ånd og de mange fristelser dagens byliv innebærer — alt dette bidrar til å trekke mange troende bort fra Kirken og dens fellesskap.»

På New Zealand har Kirken vært med på å opprette såkalte

Mangelsykdommer plager oss, mens skyggene på skjermen opptrer i evighetsserier uten begynnelse og slutt. Da kan det hende at vi støtter impulsive innsamlinger med summer så store som et helt nyttårsfyрverkeri . . .

Da kan det saktens også hende at vi finner fram gammel erfaring om at skal vi åpne veier ut av hulene, må vi ta noen tak sammen. At egentlig var det ikke så

«marae» i noen av storbyene, de representerer et pastoralt svar på de mange problemer maoriene møter når de slår seg ned i byene. En «marae» er ifølge maoriene selv «fristeder for vårt folk, steder hvor vi kan føre videre vår egen livsstil innen rammen av det som er våre egne betingelser og verdier. Vi trenger vår *marae* av mange grunner: Vi trenger dem som et sted hvor vi kan gråte over våre døde, be til Gud, møtes med kjente og feire våre fester, et sted hvor vi kan gi husrom til våre gjester, hvor vi kan danse og synge, et sted hvor vi kan føle livets rike fylde og den stolte arv vi har fått del i.»

Hva denne arven består i, gir følgende lille «smakebit» fra innlegget til en av deltagerne i Auckland et inntrykk av: «Min tro trenger å vannes regelmessig med bønn, Bibel og eukaristi, og som New Zealender prøver jeg å ha i min slynge de fem 'stenene' — slepet til av elvens arbeid gjennom tidene — som er kjernen i maoriens åndelige liv: *arohanui* — den kjærlighet som omfatter de mange, *manuhiritanga* — gjestfrihet overfor kjente og overfor fremmede, *korero* — det sprog som skaper fred og forståelse, *matewa* — sjelens nattlige liv, *malti* — arbeid som utføres av kjærlighet til fellesskapet.»

godt å sitte der inne i det private, uansett hvor mye luksus og fjernsyn vi fylte det med. Da kan det hende at vi tukter både naturen og hverandre for å finne hverandre igjen.

For sånn er vi at vi vanskelig kan unnvære hverandre i det lange løp. Så får vi heller gi avkall på litt ansvarløs frihet og noen bekvemmeligheter for å få det til.»

Slike ord gir blod og liv til den noe anemiske sprogkonstruksjon *inkulturasjon!* Og pavens ord senhøstes i fjor i Alice Springs, i det innerste indre av Australia, var nok ment som et budskap til flere enn de australske urinnvå- nere: «Når dere lytter til evangeliet, så knytt det sammen med det beste i deres egne tradisjoner og levevis.» Denslags har ikke alltid vært god kirkelatin!

«Inkulturasjon» var i det hele et sentralt emne under møtet i Auckland, og ordene kultur og identitet går stadig igjen i rapporten. Ikke så rart siden lokalkirkene her i denne delen av verden er unge kirker, selv om mange av dem har sterke røtter særlig til irsk og fransk katolsk liv. Den nye sansen for de gamle kulturer i området og for ansvaret for minoritetsgruppene bidrar på sin måte til å sette «kirke og kultur» i sentrum for ny ettertanke i denne delen av verden. Og både liturgien og det sosiale samvær under legmannsmøtet i Auckland bar, ifølge rapporten, tydelig preg av at her var det mange folkegrupper, tradisjoner og muligheter å øse av — til gjensidig berikelse og til Herrens pris. ●

Forholdet Israel — Vatikanet

Forholdet mellom Israel og Vatikanet vil ikke bli forandret med det aller forste. Det sier erkebiskopen av New York, USA, kardinal O'Connor, etter et lengre besøk i Israel nylig hvor han bl.a. hadde samtaler med presidenten i Israel, Haim Herzog, og utenriksminister Shimon Peres. Vatikanet vil i likhet med de fleste andre nasjoner, ikke anerkjenne

Jerusalem som Israels hovedstad, og Vatikanet har ingen diplomatiske forbindelser med Israel.

O'Connor kunne overfor pressen ikke uttale seg på vegne av Vatikanet, men ga likevel uttrykk for at Den hellige stol foreløpig hadde lagt spørsmålet om sin holdning overfor Israel til side så lenge en del vesentlige problemer ikke var avklart. Som eksempel på slike spør-

mål, nevnte kardinalen palestinespørsmålet og kravet om en internasjonal garantert status for Jerusalem. Han understreket at Vatikanet ikke har fiendtlige følelser overfor Israel og landets suverenitet. Om samtalene med Herzog og Peres sa O'Connor at han hadde fått meget klare svar på sine spørsmål, dog uten at det betyr at de var enige om svarene. NØP

«I disse dager er det 700 år siden fransiskanerne slo seg ned der Gamlebyen kirke og Oslo Hospital ligger i dag,» meldte Oslo-pressen i slutten av oktober i fjor. I den forbindelse har St. Olav tittet litt nærmere etter i annalene.

På murene etter den første fransiskanerkirke har det stått flere kirker, og Gamlebyens kirke er bygd på tuftene etter den første kirke: omrisset etter den første kirken er markert i plenen og på gaten utenfor dagens kirke. Så de var på hjemlig grunn, de fransiskanerne «oppe fra Enerhaugen» som var både gjester og foredragsholdere og «kyrkjelyd» nede hos Gamlebyen menighet i anledning jubiléet. Festgudstjeneste og festmøte, konsert og foredrag inngikk i feiringen, og en utstilling om «Diakonien i Gamlebyen gjennom 700 år».

Det var på slutten av 1280-tallet fransiskanerne kom til Oslo, og det er gode grunner for å tidfeste grunnleggelsen av klostret til 1286. På grunn av sine kutter av ubleket ull ble brødrene ofte kalt *gråbrødre*, skjønt i begynnelsen ble de kalt *barfotbrødre* her i Norge, noe som tyder på at de virkelig gikk med bare føtter i sandalene, også her på våre breddegrader.

I 1286 fantes det — ifølge professor Erik Gunnes i artikkelen *Frans' disipler i Norge gjennom 300 år* i boken *Frans av Assisis skrifter* (St. Olav Forlag, 1982) — allerede to fransiskanerklostre i Norge, nemlig i Tønsberg og i Bergen. Det var «hertug Håkon som anviste fransiskanerne tomt på Løkkene, (på østsiden av Loelva) litt utenfor den vesle bykjernen, med tanke på at mer bebyggelse skulle komme her. Men det ble det lite av,» skriver Gunnes. «Beliggenheten gav klostret navnet *austr til brædra* eller *ut til brædra*, for å skjelne det fra dominikanerkonventet som var reist inne ved domkirken. Men byggingen møtte adskillig motbør fra sekulargeistligheten. Det gikk så langt at erkepresten møtte opp i spissen for en flokk som rev ned det halvferdige bygget . . . Brødrene klaget til biskop Øyvind, men han svarte med å stille seg på erkeprestens

side og lyste brødrene i bann. Vi kjenner til saken fra et pavebrev av 1291, der pave Nicolaus IV kalte både biskop og erkeprest til å svare for seg.»

Motstand fra den etablerte geistlighet overfor «nykommere» som fransiskanere og dominikanere kjenner vi fra det øvrige Europa — den skyldtes så mange slags faktorer både av åndelig og materiell art. «Etterhvert som brødrene — det gjelder både fransiskanere og dominikanere — ble etablert og populære, gikk det ut over sekulargeistlighetens autoritet, og ikke minst dens økonomi,» skriver Gunnes. «Mer enn én gang måtte paven rykke ut med privilegiebrev: Tiggermunkene skulle ha fri adgang til å preke og høre skriftemål, og de skulle ha rett til å begrave folk som ønsket det, i sine kirker..»

I 1291 fikk gråbrødrene på Løkkene sitt pavelige privilegiebrev — originalen finnes fremdeles i Vatikanet — og de kunne relativt ubekymret fortsette med sitt arbeid: Hertug Håkon forble deres venn og beskytter også da han ble kong Håkon. Og arbeidet var å feire messe og preke, drive sjelesorg og ta seg av folk som trengte hjelp.

Det er få faktiske opplysninger bevart om fransiskanernes virke i middelalderens Oslo, ja, om

R.I.P.
Vår kjære
SØSTER IRMGARDIS SCHÄFER
døde i Oslo den 22.01.87
i en alder av 91 år
og etter 59 års klosterliv.
Vi anbefaler
vår avdøde medsøster
til de troendes forbønn.
ST. JOSEPHSØSTRENE

Døden må vike for Gudsrikets krefter,
livet er gjemt i et jorddekket frø.
Se, i oppstandelsens tegn skal vi leve!
Se, i oppstandelsens lys skal vi dø!

Svein Ellingsen

I DET GAMLE OSLO

19

Utsikt fra Ekebergbakken ca. 1800 med Oslo hospital og Gamlebyen kirke i forgrunnen til venstre. Kirken er fra 1795, og ved bygningen «benyttet man delvis de gamle gråsteinsmurene fra fransiskanernes klosterkirke.» skriver Margit Rogne i «Ekskursjonsbok for Oslo og omegn». Ved gravninger i 1935–36 i terrenget rundt kirken fant arkitekt Gerhard Fischer rester etter den gamle klosterkirkens kor. Tegning av J.W. Edy.

deres virke i Norge i det hele. Erik Gunnes kaller vår kunnskap på dette punkt for «meget spinke». Det finnes ingen samtidige skriftstykker som forteller noe om dem, om enn aldri så knapt. Det gjelder forøvrig, med fattige unntak, de norske klostrene rent alment. De viktigste midlene vi har til å erverve kjennskap er testamenter, salgskontrakter og brev om tvistigheter angående fast eiendom. Og slik eiendom fikk ikke tiggermunkene ofte. Når de nevnes i testamenter, er det nesten alltid en liten penge-gave eller varer de betenkes med.

Så kan arkeologien og kunsthistorien bringe en smule kunnskap. Det er praktisk talt bare på dette feltet vi ennå kan håpe på å få vite mer,» skriver professor Gunnes, og man synes man hører ham sukke.

Fransiskanerklosteret i Oslo nevnes en del ganger i gamle brev og dokumenter, og vi vet at det ble holdt provinskapitler der i 1318, 1344, 1374 og 1436. «Siste gang klosteret nevnes i funksjon, er i 1513, men det har åpenbart bestått og fungert helt til reformasjonen ble innført,» skriver Erik Gunnes, «for i Akershus

lensregnskap for 1537/38 (tilfeldigvis bevart) noteres at lensmannen har 'annammet i Gråbrødre kloster 7 1/2 lispund kobber'. Da er klosteret tydeligvis beslaglagt, i pakt med kirkeordningen. I 1583 ble det overdratt til byen, for å fungere som hospital, med all tilliggende eiendom.» Det har det da også gjort helt frem til 1859 da Gamlebyen ble innlemmet i Kristiania, og hospitalskirken, en «ny» kirke fra 1730-årene ble stilt til rådighet for gamlebyens menighet. Da var de gamle klosterbygningene forlenget borte, de forsvant allerede i 1567 under Syvårskrigen.

I 1935 ble deler av den gamle fransiskanerkirken i Gamlebyen utgravd, det var arkitekt Gerhard Fischer som stod for utgravningen. Han påviste at kirken har vært en typisk fransiskanerkirke, det vil si at den skulle ha plass til en stor lyttende menighet. Og materialet i den gamle klosterkirken var store røde teglsten.

I dag må størsteparten av Oslofransiskanernes sognebarn snarere dra *nordr* enn *austr* til *brædra* på Enerhaugen, sognet strekker seg helt ned mot Moss. Men klosterkirken, som også er sognekirke, er — som i middelalderen — av rød teglsten . . .

UKJ

Paven liker fotball: Kan trene viljestyrken!

Sport generelt, og fotball spesielt, kan være en «treningsmark for viljen,» mener pave Johannes Paul II. En forutsetning er det likevel at den åndelige dimensjonen ikke blir tatt bort fra idretten.

Det var under en audiens for spillere og funksjonærer på det romerske fotballaget «Lazio» paven kom inn på idrettens åndelige dimensjon. Han nevnte

egenskaper som lojalitet, selvkontroll, klokhet og påpasselighet som eksempler på de åndelige sider av mennesket som blir opptrenet i idrett. Han minte dem dessuten om Vatikankonsilets vurdering av sporten: Sporten beriker mennesket gjennom gjensidig selverkjennelse, den fører til åndelig våkenhet også i samfunnslivet og fremmer broderlige forhold mellom mennesker i alle samfunnslag og mellom alle nasjoner. NØP

Blir paven invitert?

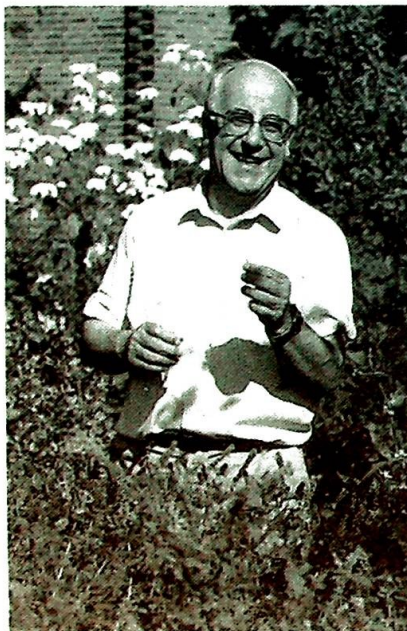
Ifølge metropolitten av Minsk og Hvite-Russland, Filaret, har den russisk-ortodokse kirke i Sovjetunionen ikke tenkt å invitere paven til tusenårsfesten neste år, blir det meldt fra Katolsk Orientering (1988 er det tusen år siden kristendommen kom til Russland).

Ved en pressekonferanse har Filaret uttalt at den russisk-ortodokse kirke vil innby mange religiøse personligheter til tusenårs-jubileet. Det dreier seg om per-

20

JA TIL LIVET

Mange av våre lesere vil ha stiftet bekjentskap med en bok – eller to – av Phil Bosmans. Den siste i norsk oversettelse: «Ja til livet» kom senhøstes 86. Vi har i den anledning sakset noen avsnitt fra en reportasje i Aftenposten, der Mona Levin gir en nærmere presentasjon av presten, forfatteren og sosialarbeideren Phil Bosmans. Hans «Forbund uten navn» har betydd hjelp til selvhjelp for tusener av mennesker «som står sist i køen . . . For fader Bosmans lykkes der samfunnet feiler på grunn av tungrodd byråkrati og mangel på menneskelig engasjement.»

For fader Bosmans er lykken å leve...

«Idag er penger det eneste som teller. Penger, makt og det kultiverte intellekt. Det mest tilsidesatte og minst utviklede område i menneskelandskapet er hjertet, og det er den største fare i vår tid.» Sier Phil Bosmans i samtalen med Mona Levin. Som kan fortelle at «fader Bosmans' bøker er solgt i over syv millioner eksemplarer. Inntektene kanaliseres til «Forbund uten navn» som arbeider blant samfunnets svakeste. Syke, gamle, ensomme, narko-ungdom, innsatte, prostituerte, hjemløse, fremmedarbeidere – alle har en plass i Bosmans' hjerte . . .

Han har aldri skrevet ett ord med tanke på utgivelse. Tankene, de små diktene og betraktningene kommer til ham når han har lagt seg i sitt enkle rom i klosteret om kvelden, når han pusser tennene om morgenen. Han kaller seg aldri forfatter, heller en litterær nisse! Men bøkene gir trøst og glede til millioner. I Norge, som i andre land, utkommer bøkene i opplag etter opplag, uten annonsering . . .

«Dårlige dager tar også slutt». Slike vitaminer sender han ut hver måned til land verden over. På kinesisk og

spansk, arabisk og engelsk, esperanto og tysk kan man lese: «Ja til livet.» . . .

For fader Bosmans er lykken å leve. Han er født i 1922 i en fattig familie, men mens brødrene arbeidet i grubene, fikk han studere til prest. Han gikk inn i Montfortan-ordenen og virket som prest i Frankrike. I 1954 var han utslitt og dødssyk, oppgitt av legene. I takknemlighet over at han fikk leve, har han viet sitt liv til å hjelpe andre. «Sykdommen var en velsignelse fra Gud,» sier Bosmans. «Etter at jeg ble frisk, har alt mitt arbeid vært velsignet. Det er min kristne overbevisning og tro at Gud er kjærlighet. Det jeg gjør for en av Hans minste, det gjør jeg for Ham.»

*Blomster kan ikke blomstre uten varme fra solen!
Mennesker kan ikke bli mennesker uten vennskapets varme!*

Fra «Ja til livet»

soner som den russisk-ortodokse kirke har personlige kontakter med. Men det har hittil ikke vært tale om en personlig innbydelse til paven.

Det antydes imidlertid senere at Sovjet-unionens leder, Mikhail Gorbatsjov, er interessert i et slikt besøk. Men en av hindringene er at paven hittil ikke har fått tillatelse til å besøke Litauen, et land med sterke katolske røtter og med et nært forhold til Polen.

Kardinal Glemp til Norge

Den katolske kirkes overhode i Polen, kardinal Jozef Glemp, kommer på et fem dagers besøk til Norge i mai i år, melder Caritas. Under oppholdet, vil han få oppleve 17. mai-toget i Oslo, møte kong Olav og statsminister Gro Harlem Brundtland. Kardinalen vil også besøke Narvik, Stavanger, Bergen, Florø/Førde og Beitostølen.

Kardinal Glemp er den høyeste representanten for det ikke-kommunistiske

Polen og Øst-Europas kanskje fremste religiøse leder utenom den polsk-fødte pave Johannes Paul II. Kardinal Glemp er invitert til Norge av den katolske biskop Gerhard Schwenzer og Oslo-biskopen Andreas Aarflot.

Den polske kirkelederen kommer til Norge både for å takke for all den humanitære hjelpen som er gitt polakene de siste årene, og for å drøfte praktiske hjelpetiltak i tiden fremover.

HISTORISK MØTE

21

Det polske statsoverhode general Jaruzelskis besøk hos pave Johannes Paul II i Roma i midten av januar førte til store avisoppslag og kommentarer over hele verden, også i Norge. Vi har festet oss ved de vurderinger av samtalen mellom paven og generalen som er ført i pennen av Romakorrespondenten i den engelske ukeavisen «Catholic Herald.»

«To polakker forstår hverandre når de drøfter de viktigste problemer i Polen og Europa» sa general Jaruzelski etter audiensen som varte i over en time.

Dette er ikke tilfelle, mener Catholic Herald. Friksjonen mellom de polske katolikker og regimet tyder i stedet på at Jaruzelski og Johannes Paul II står svært langt fra hverandre. Men audiensen betydde en godkjenning av den polske lederen, og det var en av hensiktene med besøket i Italia og Vatikanet.

Før møtet i Roma var det fra polsk side gitt uttrykk for et ønske om diplomatisk representasjon i Vatikanet. Den polske minister for religion — som var med i Jaruzelskis følge, — mente etter audiensen hos paven at spørsmålet om diplomatisk utveksling Vatikanet—Polen var kommet nærmere sin løsning. Ifølge Catholic Herald er dette ikke like innlysende for Den hel-

lige stol. Vatikanet er bekymret over situasjonen for menneskerettighetene i Polen. Videre beklager man restriksjonene når det gjelder katolsk forlagsvirksomhet, adgang til massemedier og mangel på nye kirker. De polske biskoper er også i strid med myndighetene angående spørsmålet om det private jordbruksfond i Polen, som Lech Walesa ønsket å gi sin fredspris til.

Jaruzelski gav Johannes Paul II Chopin-plater til erindring. Likevel stilles det spørsmål om det polske regimets ønsker om full anerkjennelse vil bli innfridd med det første. Men audiensen var selvsagt ikke uten betydning. Paven selv kalte den «et historisk møte».

Man tror også at møtet vil styrke Jaruzelskis internasjonale stilling — og gi mulighet for at USA lar de økonomiske sanksjoner mot Polen falle. Det er et ønske som Vatikanet også har gitt uttrykk for.

I tiden 9.—16. juni i år skal paven besøke Polen — for tredje gang som pave. Han skal blant annet besøke byen Gdansk, der Solidaritetsbevegelsen hadde sitt utspring. Hvorvidt det har funnet sted en fremgang i forholdet Kirke—Stat siden pavens besøk i 1983, er et spørsmål som Kirkens overhode vil vurdere og følge med åpent sinn.

Helsprøtt!

«Det er sprøtt hvis folk blir mobba eller får juling eller sånn bare fordi de er født i et annet land og kanskje har en annen hudfarge enn oss!» — Uttalelsen kommer fra en trettenåring i klasse 7 a ved en ungdomsskole i nærheten av Oslo.

Trettenåringene er godt orientert om diverse utslag av rasisme. De kan fortelle om innvandrere som blir nektet adgang til restauranter, om drosjesjåføren som ikke får gjøre jobben sin i turban, om ei jente som blir spyttet på på gata og om gutten i parallell-klassen som ikke får være med på fotballaget. De vet godt hva de mener om deslags: «Helsprøtt!» Men åffer går sånne folk fra India med turban på hue?

Nå har klassen flyttet skoletimen ut av klasserommet. I to uker konsentreres samtlige fag om temaet «Jordens folk». Hver elev har fått utdelt et land de skal fordype seg i. Innen to uker vet trettenåringene mer enn de fleste nordmenn om Kenya, Vietnam, India, Pakistan, Hellas, Chile og Korea.

De har samlet inn fakta-opplysninger, og de har intervjuet folk, de har laget bilder inspirert av fremmede kulturer og har vært på hjemmebesøk. De har lyttet til andre lands folkemusikk, og de har både laget og spist utenlandske matretter.

I stedet for en skriftlig oppgave lager hver elev sitt eget radioprogram fra prosjektarbeidet. I Radio Immigrantens studio får sjuendeklassingene prøve seg som teknikere og reportere. Innvandrernes nærradio består av åtte forskjellige redaksjoner og har sendinger daglig.

ARBEIDERBLADET

TB

Sterke følelser i San Fransisco

Homofile grupper i San Fransisco ønsker at paven skal oppgi sitt besøk i byen under det planlagte åtte dagers opphold i USA i september.

Gruppene har varslet at paven vil bli mott av den største anti-pave-demonstrasjon som noensinne har funnet sted. Paven blir sett på, heter det, som den mest fremtredende representant for motstanden mot de homofile.

CATHOLIC HERALD

Amerikansk teologstrid fortsetter

Den amerikanske teologen pater Charles Curran er som kjent blitt suspendert som lærer i teologi ved Det katolske universitet i Washington. Curran har imidlertid uttalt at han — på grunn av sin kontrakt med universitetet — vil overse bestemmelsen og fortsette undervisningen.

Striden gjelder Currans syn på abort, prevensjon og andre seksual-spørsmål,

som Vatikanet har gått i mot. Erkebiskopen i Washington, James Hickey, tiltrer Vatikanets uttalelse.

Pater Curran har nå gått i brodden for «en mer amerikansk katolsk kirke». Han uttalte også nylig at spenningsforholdet mellom kirken i USA og Vatikanet ville øke, ikke minst på grunn av kvinnens rolle i Den katolske kirke.

CATHOLIC HERALD

22

Leserbrev om Curran-saken

En dansk leser bosatt i Sveits har sendt oss følgende brev:

Kjære St. Olav!

Der kunne siges en del til Halvor Moxnes' artikkel «Paven mot Amerika» i julenummeret.

F.eks. kunne man minde om, at bispesynoden om familien høsten 1980 med stort flertal har erklært sig enig i rundskrivelsen «Humanae vitae» (som Curran bl.a. er uenig i), og den står derfor ikke mere alene for pave Paul VI's regning.

Moxnes siger, det er et spørsmål om kirkelig autoritet og magt. Næ, det er et spørsmål om sækularisering eller tro. For det er nu engang ikke muligt at tage sædelæren ud af tros læren — det viser jo også evangeliet os klart.

Derfor er det da muligt, at «paven i det lange løp ikke kan stanse en utvikling som er en så naturlig del av amerikansk kultur». Men hvis *det* innebærer, at Curran og folk af samme mening skal styre utviklingen, så er det da værst for Amerika og ameri-

kanske kristne — ikke for Kirken som sådan eller paven eller troskongregationen, som bare gør, hvad den er sat til: forsøger at værne troen.

Men herom siger den svenske karmelit Anders Arborelius i bogen «Den brinnande pilen» noget væsentligt:

I vår tid vill man gärna hoppa över trons första steg, alltså den fulla bejakelsen av trons sanning så som Gud uppenbarar och anförtrött den åt Kyrkan. Många vill själva snickra ihop en egen tro — eller livsåskådning som man ofta föredrar att säga — åt sig, men då bygger man förstås luftslott, man bygger på lösan sand. Tron är en helhet, en fullhet, en verklighet, som finns till, antingen vi tar emot den eller ej. Den är själva sanningen, ett paket av sanningar, som vi kan ta emot — eller inte ta emot. Det går inte att välja och vraka. Sanningen är en. Vi kan tycka det är hur besvärligt och krävande som helst. Det spelar egentligen ingen roll. Det ändrar inte ett dugg på

sanningen. Sanningen kan ingen påverka. Den är oåtkomlig för vårt görande och låtande. Men vi kan påverkas av den. Blir vi berörda av sanningen, förändras allt. Detta trons första steg kan vi aldrig hoppa över, om vi vill bli troende kristna. Annars kommer vi ohjälpligt att misslyckas, att bli hängande i luften, i tomma intet.

Også Søren Kierkegaard har ofte uttalt sig om dette, som f.eks. i dette lille citat fra «Sygdommen til døden»:

Der er nu saa ofte talet om, at man forargedes paa Christendommen, fordi den er saa mørk og dunkel, forargedes paa den, fordi den er saa streng o.s.v.; det bliver dog nok rigtigst engang at oplyse, at det *hvorfor* Mennesket egentligen forarges paa Christendommen er, fordi den er for høi, fordi dens Maal ikke er Menneskets Maal, fordi den vil gjøre Mennesket til noget saa Overordentligt, at han ikke kan faae det i sit Hoved.

Med venlig hilsen, jeres i Kristus
Erik Guldager.

MALERMESTER
utfører allslags maler- og tapetserarbeider
GEORG OG OTTO FOERSTER
Tlf.: 15 54 26/15 56 06

MYRVOLD TRE
Bygningsarbeider
Produksjon
VERKSTED: **Salg** **UTSALG:**
Brannvaktvn. 5 Grefsenvn. 105
Tlf. 15 34 82

**TRENGER
DU TRYKKSAKER?**

Kontakt
SATS + PASTE A/S
Prof. Birkelandsv. 24 c, 1081 Oslo 10
Tlf.: (02) 30 04 16 - 30 84 53

Liturgisk kalender

Gudstjenester

23

Dialogmesse Høymesse

FEBRUAR

18. Ferial. 1. Mos. 4, 1-15,25.
Mark. 8, 22-26.
19. Ferial. 1. Mos. 9, 1-13.
Mark. 8, 27-33.
20. Ferial. 1. Mos. 11, 1-9.
Mark. 8, 34-39.
21. Peter Damian, biskop og
kirkelærer.
Hebr. 11, 1-7. Mark. 9, 2-13.
22. 7. alm. søndag
3. Mos. 19, 1-2, 17-18.
1. Kor. 3, 16-23.
Mt. 5, 38-48.
23. Polykarp, biskop og martyr.
Sir. 1, 1-10. Mark. 9, 13-28.
24. Ferial. Sir. 2, 1-13.
Mark. 9, 29-36.
25. Ferial. Sir. 4, 12-22.
Mark. 9, 37-39.
26. Ferial. Sir. 5, 1-10.
Mark. 9, 40-49.
27. Ferial. Sir. 6, 5-17.
Mark. 10, 1-12.
28. Ferial el. Marias lørdagsmesse.
Sir. 17, 1-15. Mark. 10, 13-16.

MARS

1. 8. alm. søndag
Jes. 49, 14-15.
1. Kor. 4, 1-5.
Mt. 6, 24-34.
2. Ferial. Sir. 17, 20-28.
Mark. 10, 17-27.
3. Ferial. Sir. 35, 1-15.
Mark. 10, 28-31.
4. Askeonsdag
Joel 2, 12-18.
2. Kor. 5, 20-6,2.
Mt. 6, 1-6, 16-18.
5. Ferial. 5. Mos. 30, 15-20.
Luk. 9, 22-25.

Arendal	Tyholmen	lørd. : 18.30	
St. Franciskus kirke	Tlf. 22 209	sønd. : 8.00	11.00
Asker og Bærum	Nyveien 17, Stabekk	lørd. : 17.45	
Mariakirken	Tlf. 53 77 35	sønd. : 9.15	10.45
Eikeli katolske kirke	Veståsen 18		10.30
	Tlf. 24 25 69		
Bergen	Christiesgt. 16	lørd. : 10.00	
St. Pauls kirke	Tlf. 32 54 10	sønd. : 10.00	11.00
Vår Frue Kirke	Helleveien		9.30
Bodø	Hernesvn. 22	lørd. : 19.00	
St. Eysteins kirke	Tlf. 21 783	sønd. : 9.00	11.00
Drammen	Cappelsensgt. 1	lørd. : 13.00	
St. Laurentius kirke	Tlf. 83 20 19	sønd. : 9.00	11.00
Fredrikstad	Kongensgt. 9		9.00 11.00
St. Birgitta kirke	Tlf. 11 438		
Messe lørdag kl. 19.00 unntatt når intensivundervisning: kl. 12.30.			
Halden	Kristian V's pl. 1		9.00 10.45
St. Peters kirke	Tlf. 81 168		
Hamar	Torvg. 113	lørd. : 18.00	
St. Torfinns kirke	Tlf. 23 751	sønd. : 19.00	11.00
Hammerfest	Salsgt. 52		19.00 11.00
St. Mikael kirke	Tlf. 11 447		
Harstad	Skolegt. 4	lørd. : 17.00	
St. Sunniva kirke	Tlf. 63 696	sønd. : 11.00	
Haugesund	Haraldsgt. 21		11.00
St. Josefs kirke	Tlf. 72 31 95		
Hønefoss	Vesterngt. 5		11.00
St. Theresias kirke	Tlf. 22 381		
Kristiansand S.	Kirkegt. 3	lørd. : 13.00	
St. Ansgar kirke	Tlf. 24 225	sønd. : 9.30	11.00
Kristiansund N.	Flintegt. 5		11.00
St. Eysteins kirke	Tlf. 72 779		
Levanger	Jernbanegt. 29		11.00
St. Torfinns kirke og	Tlf. 81 856		
St. Eysteins sykehjem	Tlf. 81 855		
Lillehammer	Weidemannsgt. 3A		
Mariakirken	Tlf. 52 550	sønd. : 18.00	

GUSTAV BØHM & SØN A/S

Bakeri og Konditori

Drammen
Tlf. (03) 83 42 80

A / S NORSKE SHELL

Leverandør av oljeprodukter til de fleste katolske institusjoner.

BESTILLING: (02) 66 59 00 – SERVICE (02) 66 58 60 – 66 58 62

24 Liturgisk kalender Gudstjenester

			Dialogmesse	Høymesse
6. Ferial. Jes. 58, 1-9a. Mt. 9, 14-15.	Lillestrøm St. Magnus kirke	Romeriksgt. 1 Tlf. 71 28 85	9.00	10.30
7. Ferial. Jes. 58, 9b-14. Luk. 5, 27-32.	Molde St. Sunniva kirke	Parkvn. 25 Tlf. 51 467		11.00
8. 1. søndag i Fasten 1. Mos. 2, 7-9, 3, 1-7. Rom. 5, 12-19. Mt. 4, 1-11.	Moss St. Mikael's kapell	Ryggevn. 24 Tlf. 51 038		17.00
9. Ferial. 3. Mos. 19,1-2, 11-18. Mt. 25, 31-46. (Memoria av Franciska av Rom, mulig).	Narvik Kristi Kongekirke	Håreksgt. 82 Tlf. 41 634		18.30
10. Ferial. Jes. 55, 10-11. Mt. 6, 7-15.	Oslo St. Olav domkirke	Akersvn. 1 Tlf. 20 72 26	lørd. : 19.00 sønd. : 9.30	11.00
11. Ferial. Jonas 3, 1-10. Lk. 11, 29-32.	St. Hallvard kirke	Enerhauggt. 4 Tlf. 67 23 83	19.00	11.00
12. Ferial. Ester 14, 1, 3-5, 12-14. Mt. 7, 7-12.	St. Dominikus kirke	Neuberggt. 15 Tlf. 43 07 71	9.00	11.00
13. Ferial. Esek. 18, 21-28. Mt. 5, 20-26.	Jesu Hjerter kapell	Ullernchausséen 52 Tlf. 50 91 91	9.00	
14. Ferial. 5. Mos. 26, 16-19. Mt. 5, 43-48.	Grefsen kapell	Glads vei 23 Tlf. 15 38 90	9.00	11.00
15. 2. søndag i Fasten. 1. Mos. 12, 1-4a. 2. Tim. 1, 8b-10. Mt. 17, 1-9.	Lunden kloster	Øvre Lunden 5 Tlf. 64 18 20	lørd. : 18.00 sønd. : 10.00	
16. Ferial. Dan. 9, 4b-10. Lk. 6, 36-38.	Porsgrunn Vår Frue kirke	Sverresgt. 26 Tlf. 50 793	lørd. : 18.00 sønd. : 11.00	
17. Ferial. Jes. 1-10, 16-20. Mt. 23, 1-12. (Patrick, biskop, kan minnes)	Stavanger St. Svithun Katolske kirke	Dronningensgt. 8 Tlf. 52 55 34 og 52 58 09	lørd. : 19.00 norsk messe sønd. : 9.30 engelsk messe : 11.00 høymesse : 18.00 fransk messe	
	Stord Hl. Ånds Kapell, Skyttarhaugsvn. 12 Høymesse hver 2. søndag kl. 11. Nærmere opplysninger: tlf. (054) 11 230			
	Tromsø Vår Frue kirke	Storgt. 94 Tlf. 84 277	lørd. : 19.00 sønd. : 11.00	
	Trondheim St. Olavs kirke	Schirmersgt. 1 Tlf. 52 12 14	9.00	11.00
	Tønsberg St. Olav kirke	Sandefjordsgt. 1 Tlf. 11 949		11.00
	Voss St. Olavs kapell	Finnesvegen 57 Tlf. 51 25 10		Etter avtale
	Ålesund Vår Frue kirke	Nørvesund Tlf. 37 558	lørd. : 17.00 sønd. : 8.30	11.00

BEGRAVELSESBYRÅET

TS Jacobsen *a/s*

Ullevålevn. 1

TELEFON * 20 79 05

Alltid telefonvekt

Neste nummer utgis 17. mars. Signerte artikler står for forfatterens egen regning.

Ansvarshavende redaktør: Unni Klepper Joynt

Medarbeidere:

Liv Greni

Kjell Arild Pollestad o.p.

Albert Raulin o.p.

Knut W. Ruyter o.f.m.

Gunnel Vallquist

Redaksjon og ekspedisjon:

Akersveien 14, 0177 Oslo 1, Tlf. (02) 20 72 48

Abonnement kr. 165, — pr. år.

Utenfor Skandinavia kr. 195, —.

Annonser 19 dager før utgivelsesdagen.

Bankgiro 6022.20.13073. Postgiro 2 04 64 80

BOKHANDEL

Akersveien 14, 0177 Oslo 1
Telefon: (02) 20 72 48

Du fikk vel ikke alle disse bøkene til jul?

A. Bjerke: I KAMPENS GLEDE.

Essays og sakprosa i utv. ib.

kr. 149.—

U. Eco: ROSENS NAVN, hf.

kr. 59.—

C. Fr. Engelstad: DE

LEVENDES LAND, ib. kr.

178.— (se anmeldelse s. 4).

Pater A. Fjeld: KATOLSK TRO

OG KRISTENLIV, hf. kr. 85.—

Julian av Norwich: INNHYLLET

I KJÆRLIGHET, ib. kr. 65.—

I. Ratusjinskaja: FRIHETENS

SVALER. Dikt overs. av Åse-

Marie Nesse, ib. kr. 88.—

Kjære prester,

Hvis dere ønsker påskelys,

kan dere bestille til slutten av

februar, 100 cm h., 10 cm og

mindre. Vi fører også lager,

men vær tidlig ute!

Mandag – fredag:

9.30 – 16.30

torsdag: 9.30 – 16.30

lørdag: 9.30 – 13.30

Pinseretrett i Lom 5. – 9. juni

Sted: Røisheim gård.

Retrettleider: Pater Kjell Arild Pollestad, O.P.

Program: Daglig messe og tidebønner. Felles
rosenkransbønn. To daglige foredrag.

Reisemåte: Tog Oslo – Otta – Oslo. Buss Otta – Røisheim
– Otta. Avreise Oslo S 5. juni kl. 10.10.

Hjemkomst Oslo S 9. juni kl. 16.38.

Pris: Ca. 2000 kr. Beløpet dekker alle reiseutgifter fra Oslo S,
samt full pensjon på Røisheim gård. Deltagere som ikke
reiser fra Oslo, må ordne reisen selv, og betaler bare
pensjonsbeløpet (ca. kr. 1350).

Andre opplysninger: Røisheim gård er en gammel skyss-
stasjon, med praktfull beliggenhet i Bøverdalen. Stedet eies
og drives av Unni og Wilfried Reinschmidt, og er viden kjent
for sin hyggelige atmosfære og gode mat. Maksimalt
deltagerantall er 40. Få enkeltværelser.

Påmelding til pater Kjell Arild Pollestad, postboks 5036, 0301
Oslo 3 innen 1. mai.

NB: En lignende, men rimeligere retrett vil om mulig bli holdt
på Mariaholm til høsten.

Valfart til Roma

I tiden 27. april til 4. mai arrangeres en valfart til Roma
gjennom Universitetenes Reisebyrå. Reiseledere blir Rolf K.
Bowitz og Rolf V. Rollefsen. Tur med opphold vil koste ca. kr.
5150,—.

Nærmere opplysninger ved p. Bowitz eller p. Rollefsen, St.
Olav Domkirke, Akersveien 5, 0177 Oslo 1. Tlf. (02) 20 72 26.

Påmelding innen 15. mars til Steinar Tønsberg,
Universitetenes Reisebyrå, tlf. (02) 45 32 45.

Blikk
på tiden

Til juletreffestens pris

... og jula varer helt til påske! Men innimellom kommer faste...

Og nå er vi midt imellom det hele. Jeg syns han overdriver litt, mannen borte i gata her som fremdeles har juletreet stående pyntet med lys og det hele. Men noe er det i det. Som for eksempel dette: Så rekker jeg deg nå med glede min hånd, kom, skynd deg og gi meg den annen. Så knytter vi kjærlighets hellige bånd, og lover å elske hinannen.

Skulle vi ikke love hverandre det, selv om vi er langt uti februar? Og fortsettelsen kan vi vel og ta med: Vi klapper i hendene, vi synger og vi ler, så glad er vi, så glad er vi. Vi svinger oss i kretsen og neier, og bukker.

Har dere tenkt over hvor fantastiske de egentlig er, julesangene våre? Og det vi ennå har bevart av gode juletradisjoner? Jeg har lagt min elsk på juletreffestene og deres betydning. Ikke så sterkt som Ole Lilleberget i Indremisjonen, som reiser Trøndelag rundt og arrangerer 20 juletreffester i året. Jeg nøyer meg med å være deltager. Hvor mange juletreffester fikk du selv med deg denne julen? Visse tegn tyder på at juletreffestene er i ferd med å miste popularitet. Her midt i landet var det nedgang å merke både i Baker- og konditorforeningen og i St. Olav menighet. La oss håpe det var farang som holdt folk borte, så de kommer igjen til neste år.

For har dere tenkt over hvor fantastiske de er, juletreffestene våre? En ting er alle de søte barna som springer rundt og er til å spise opp inntil man får lyst til å kaste opp av dem. Og alle rampungene som blir til englebarn og omvendt.

Barns forventningsfulle øyne og spenning rundt julenisse og juleposer er voksnes store glede så lenge det ennå fins små nok barn som ikke er blitt for blaserte av overdådig velstand. Og barnas julespill blir vi aldri lei av, uansett hvor godt vi kjenner dem. Nye barn gjør dem alltid nye på et vis. Dessuten skal det være sånn, vi kjenner det, og sånn det skal være når det er jul og juletreffest.

Men alt dette, og alt hva det ellers måtte være av vin og god mat, kaffe og kaker, taler og underholdning, det er allikevel ikke det som gjør juletreffestene så fantastiske. Prøv for eksempel en gang å gå på en juletreffest for voksne. Da får du skrellet av alt det du har satt på kontoen «for barnas skyld», alt det du har gjemt deg bort med å oppleve bare gjennom barna.

Og nå kommer vi til høydepunktet på juletreffesten, det avgjørende som gjør juletreffesten til noe helt annet enn alle andre fester: Juletreet. Et stort, vakker, levende grønt tre midt på gulvet, glitrende og lysende. Med oss rundt, enten barna er der eller ikke er der. På juletreffest må vi gå rundt juletreet, barn eller ikke barn.

Har dere tenkt over hvor fantastisk det er at vi ennå i denne vår rare, golde tid kan gå hånd i hånd, sang etter sang, holde i hverandre og syng om Gud. Om Gud og om glede på jorden. Uten fromhetskrav kan folk av alle slag holde hverandre i hendene, være nær hverandre i et fellesskap, i noe som ufravikelig handler om Gud og vår felles religiøse arv. Vi går i ring, og øyne møtes i glede over noe vi har sammen, en glede vi er felles om. På en juletreffest er alle i familie med hverandre. Kan de samme lekene, de samme sangene utenat. Fulle av felles minner om barndommens juletreffester, om vi aldri så mye er vokst opp med mil imellom.

Og selv voksne og gamle tillater seg å leke sammen. Det er et fantastisk syn å se eldre, ærverdige herrer gni omhyggelig på jakkeflippen: «vasker vårt tøy, vasker vårt tøy...» Og alle sammen med den største selvfølgelighet: «Så gjør vi så når til kirken vi går...»

Ennå kan vi julesangene sammen. Utenat. I en felles kultur, i en felles glede. Utenat. Utenat, av hjertet.

Men hvor lenge varer det? Hvor mange er det som ennå husker «Da bliver engler vi som de, ja vi som de. Guds milde åsyn skal vi se. Halleluja, halleluja.»? Nåja, med alle de vers som de gamle sangene har, er det ikke å vente at 14. og 16. vers sitter like godt som det sjette.

Men likevel. Når jeg er blitt så oppmerksom på juletreffestenes velsignelse, er det fordi de representerer noe verdifullt i vår kultur som vi er i ferd med å kaste fra oss. Sangene vi kan utenat, sammen. Skikkene vi har felles, som bærer tvers gjennom alle generasjoner. Julesangene og salmeskatten, vakre ord med viktig innhold. Ord vi kan utenat, av hjertet. Ord som kan komme til oss når vi mest trenger dem. Ord om Gud og ord fra Gud som kan komme til oss når vi er i nød og ikke vet hva vi skal rope. Ord som ennå bor i oss når vi blir uten syn og hørsel.

En luthersk storbyprest fortalte at det nå er sjelden noen av konfirmantene hans kan hele Fadervår utenat når de begynner til undervisning. Hva da med salmene, tro? Når skoledagen ikke lenger begynner og slutter med salmesang og bønn, når ikke gjentagelsen lar ordene gli inn i hjertet, da er vi i ferd med å miste noe viktig i vår kultur.

Og hva med våre katolske menigheter? Vi har ikke vært så flinke til å benytte oss av den norske salmeskatten og ta vare på den. Før var det likevel andre ting man lærte utenat av bønner og gamle salmer. Nå kan du i blant lure på om folk kan så mye som liturgien utenat. Hvor står vi da den dagen katastrofen hender og vi er uten bøkene våre? Og hva roper vi til Herren når redselen tar oss og vi er uten bøker?

Takk og pris at vi er i hvert fall har juletreffestene og julesangene. Ennå.

At jeg kan rekke deg med glede min hånd, og du kan gi meg den annen. At vi kan knytte kjærlighets hellige bånd, og love å elske hinnannen. Ikke bare til påske, men helt til neste jul, når Ole Lilleberget drar til Skaun og Rissa og 18 andre steder og sørger for rett gang rundt juletreet: Ringene går mot hverandre, og snur etter hvert vers. Og når pater Olav drar hele menigheten med seg på langtur etter kjerringa med staven...

Kristins søster